

KennisTRANSFERPUNT
Verdroging & GGOR

Gevraagd Geantwoord Onderzocht Rapportage

Stand van zaken rond het opstellen van het
Gewenst Grond- en Oppervlaktewater Regime in
Nederland

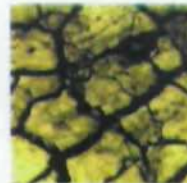
16 oktober 2002

RIZA-werkdocument 2002.181x

Auteur: R. Heerkens

In samenwerking met de Unie van Waterschappen
en het Interprovinciaal Overleg

KennisTRANSFERPUNT
Verdroging & GGOR

Gevraagd Geantwoord Onderzocht Rapportage

Stand van zaken rond het opstellen van het
Gewenst Grond- en Oppervlaktewater Regime in
Nederland

16 oktober 2002

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	3
1 Inleiding	5
1.1 Leeswijzer	6
2 Activiteiten op het gebied van het GGOR	7
2.1 Waterschappen	7
2.2 Provincies	7
2.3 Conclusies	8
3 GGOR: oplossing voor verschillende vraagstukken	9
3.1 Waterschappen	9
3.2 Provincies	10
3.3 Conclusies	10
4 Knelpunten	11
4.1 Waterschappen	11
4.2 Provincies	13
4.3 Conclusie	14
5 Tijdshorizont voor het opstellen van GGOR	15
5.1 Waterschappen	15
5.2 Provincies	15
5.3 Conclusies	16
6 Bestuurlijke en juridische verankering	17
6.1 Waterschappen	17
6.2 Provincies	17
6.3 Conclusie	18
7 Methodieken	19
7.1 Waterschappen	19
7.2 Provincies	20
7.3 Conclusie	21
8 (Pilot)Projecten	22
8.1 Waterschappen	22
8.2 Provincies	22
8.3 Conclusie	23
9 Algemene vragen	24
9.1 Waterschappen	24
9.2 Provincies	24
9.3 Conclusie	24
10 Conclusies en aanbevelingen	25

Bijlage 1:	Enquête en projectformulier
Bijlage 2:	Lijst van respondenten
Bijlage 3:	Tabellen met uitkomsten vragen waterschappen
Bijlage 4:	Tabellen met uitkomsten vragen provincies
Bijlage 5:	Tabellen met uitkomsten projectformulieren
Bijlage 6:	Lijst van contactpersonen en publicaties

---

1 Inleiding

In de Vierde Nota Waterhuishouding (1993) stelt het Rijk dat de provincies in hun waterhuishoudingsplannen uiterlijk in 2002 vastleggen wat de op middellange termijn (2025) de gewenste grondwatersituatie is.

De term gewenste grondwatersituatie is, omdat grond- en oppervlaktewater niet los van elkaar kunnen worden gezien en omdat het een dynamisch geheel vormt, inmiddels gewijzigd in de term: het gewenste grond- en oppervlaktewaterregime (GGOR).

Inmiddels is het 2002 en de waterbeheerders zouden een heel eind gevorderd moeten zijn met het op- en vaststellen van het GGOR. Dat is echter nog niet het geval. Daar zijn een aantal oorzaken voor aan te wijzen. Een daarvan is de onduidelijkheid over de vraag hoe de bestuurlijke verantwoordelijkheden liggen bij het opstellen en vaststellen van het GGOR. De Commissie Integraal Waterbeheer (CIW) heeft daar in 2001 een advies over uitgebracht: men komt tot de conclusie dat het GGOR de grootste meerwaarde heeft als het wordt uitgewerkt op het niveau van het operationeel waterbeheer. Daarom beveelt CIW aan, het GGOR te verankeren in de waterbeheersplannen van de waterschappen, die vervolgens moeten worden goedgekeurd door de provincie. Dit advies is door IPO en Unie onderschreven, waarbij wederzijds de behoefte bestaat een aantal zaken nader uit ander uit te werken. Daaraan wordt nu in CIW verband gewerkt.

Ten behoeve van die uitwerking is er behoefte aan een overzicht van GGOR activiteiten. Waar is men bezig met onderzoek, is er een verschil in aanpak in de verschillende delen van Nederland, welke literatuur is er op het gebied van GGOR te vinden, welke methoden kunnen worden gebruikt en waar zijn er reeds (pilot)projecten opgestart.

Om deze vragen te kunnen beantwoorden heeft het RIZA in samenwerking met de Unie van Waterschappen een enquête opgesteld (bijlage 1) die naar 53 waterschappen en hoogheemraadschappen is gestuurd. Hiervan hebben 40 waterschappen de enquête teruggestuurd (bijlage 2).

In samenwerking met het IPO Vakberaad Integraal Waterbeheer is dezelfde enquête (met enige aanpassingen) naar de provincies gestuurd. Alle provincies hebben de enquête geretourneerd (tabel 1.1).

De enquête bestond uit een aantal vragen over de activiteiten van de organisaties op het gebied van GGOR, een aantal algemene (kennis)vragen en een projectformulier waarin de details van de (pilot)projecten konden worden ingevuld.

De uitkomsten van deze enquête zijn door het KennisTransferPunt Verdroging & GGOR gebruikt om een overzicht te maken van wat er in de verschillende waterschappen en provincies in Nederland gebeurt op het gebied van GGOR.

Tabel 1.1: Reactie waterschappen per provincie

Provincie	Aantal Waterschappen	Aantal gereageerd	Percentage gereageerd	Opmerkingen
Groningen	2	2	100%	2 gedeelde waterschappen
Friesland	7	4	57%	
Drenthe	4	4	100%	4 gedeelde waterschappen
Overijssel	4	4	100%	2 gedeelde waterschappen
Gelderland	4	4	100%	1 gedeeld waterschap
Noord-Brabant	9	6	67%	
Limburg	3	2	67%	
Zeeland	2	1	50%	
Zuid-Holland	14	10	71%	2 gedeelde waterschappen
Noord-Holland	8	6	75%	1 gedeeld waterschap
Flevoland	1	1	100%	
Utrecht	3	3	100%	3 gedeelde waterschappen
Totaal	53	40	75%	Zonder gedeelde waterschappen

N.B. In deze tabel is geen onderscheid gemaakt tussen waterkwantiteits-beheerders en waterkwaliteitsbeheerders

1.1 Leeswijzer

In de hoofdstukken 2 t/m 7 worden de antwoorden van de vragen die aan de waterschappen en provincies zijn gesteld behandeld. In hoofdstuk 8 worden de verschillende pilotprojecten van de organisaties beschreven (waarvan een tweetal tabellen met de projectgegevens te zien zijn in bijlage 5). In hoofdstuk 9 worden de algemene vragen (kennisuitwisseling, symposium) behandeld. In de hoofdstukken 10 en 11 worden de conclusies en aanbevelingen weergegeven.

Om een beeld te krijgen van de verschillen tussen de gegeven antwoorden, zijn deze soms in een grafiek weergegeven. De percentages die worden gebruikt in de tekst en de grafieken worden afgeleid van het totaal aan gegeven antwoorden (waterschappen: 100% = 40 waterschappen).

2 Activiteiten op het gebied van het GGOR

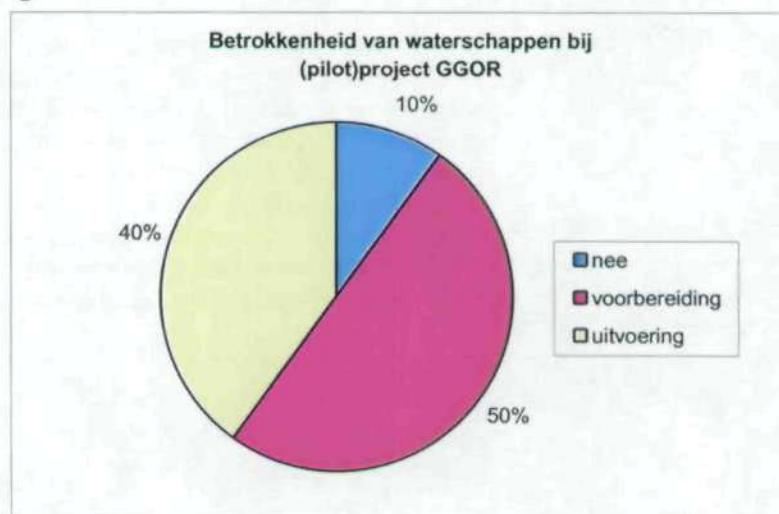
Om een idee te krijgen waar, hoeveel en in welk stadium GGOR projecten in Nederland op zijn gestart, moet natuurlijk geïnventariseerd worden welke organisaties waarmee bezig zijn. De organisaties konden kiezen uit een drietal opties:

- de organisatie is (nog) niet begonnen met het opstellen van het GGOR
- de organisatie is een GGOR aan het voorbereiden
- de organisatie is bezig met het uitvoeren van het GGOR.

2.1 Waterschappen

Uit de enquête blijkt dat slechts 10 procent van de waterschappen geen activiteiten op het gebied van GGOR hebben ontplooid. Van deze waterschappen ligt 75% in de provincie Zuid-Holland. Er zijn geen directe redenen opgegeven waarom deze waterschappen nog niet zijn begonnen met het opstellen van een GGOR, maar uit de verschillende opmerkingen blijkt dat enkele waterschappen wachten op actie vanuit de provincie. Zo is de provincie Zuid-Holland onlangs pas begonnen met het opstarten van een pilotproject GGOR.

Figuur 2.1

Waterschappen die een (pilot)project in uitvoering hebben, komen vooral uit de provincies Friesland, Drenthe, Noord-Brabant, Flevoland en Limburg. Van de meeste van deze projecten zal het GGOR tussen 2002 en 2003 worden vastgesteld (voor meer informatie over de (pilot)projecten zie hoofdstuk 8)

2.2 Provincies

Van alle provincies heeft alleen provincie Gelderland nog geen activiteiten ontplooid op het gebied van het GGOR. Zij geeft echter wel aan dat zij samen met de Gelderse Waterschappen bezig is met het samenstellen c.q. bepalen van de methodieken om OGOR en GGOR te bepalen.

Tabel 2.1: Betrokkenheid van provincies bij (pilot)project GGOR

Antwoord	Naam	Groningen	Friesland	Drenthe	Overijssel	Gelderland	Noord-Brabant	Limburg	Zeeland	Zuid-Holland	Noord-Holland	Flevoland	Utrecht
nee						X							
voorbereiding		X							X	X	X		
uitvoering			X	X	X		X	X				X	X

De noordelijke provincies (Groningen, Drenthe en Overijssel) en de inliggende waterschappen hebben een gezamenlijk projectplan opgesteld voor het opstellen van het GGOR voor het gehele gebied van noordoost Nederland. De pilotprojecten van de provincies Drenthe en Overijssel zijn in dit kader opgestart. Enkele projecten die door de provincies zijn opgestart, betreffen proefprojecten waarvan het nog niet bekend is wanneer het GGOR wordt vastgesteld. Voor de overige pilotprojecten zullen de meeste GGOR's in 2003 worden vastgesteld.

2.3 Conclusies

Uit de antwoorden blijkt dat slechts een klein aantal organisaties nog helemaal niet zijn gestart met het opstellen van GGOR's in hun beheersgebieden. Alhoewel de meeste provincies en waterschappen al zijn begonnen met het opstellen van GGOR's in (delen van) hun beheersgebied, wordt nergens het richtjaar van 2002 (zie inleiding) gehaald.

Duidelijk is dat sommige provincies sterk voorlopen en dat de waterschappen in deze provincies daarin mee worden getrokken.

Soms vervullen waterschappen de trekkersrol. In Gelderland bijvoorbeeld, zijn enkele waterschappen volop bezig met GGOR-pilots, terwijl de provincie hierin achterblijft..

3 GGOR: oplossing voor verschillende vraagstukken

Het opstellen van een GGOR kan voor meerdere vraagstukken een oplossing-(srichting) bieden. Naast het bieden van een richtlijn voor verdroging kan het GGOR ook worden gebruikt inzake de reconstructie, het opstellen van stroomgebiedsvisies en het maken van waterplannen.

Gevraagd is aan of men wilde aangeven waarvoor het GGOR in hun beheers-gebied voor zal worden gebruikt.

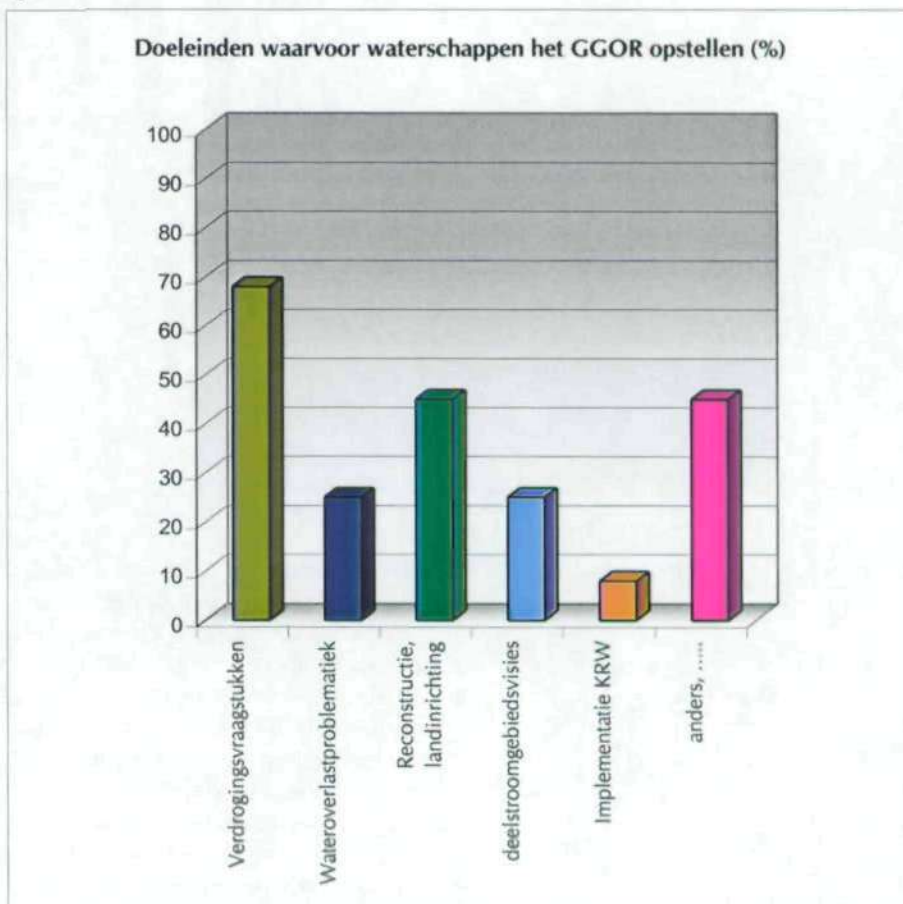
3.1 Waterschappen

Zoals verwacht wordt het GGOR het meest gebruikt voor het in kaart brengen en oplossen van de verdroging (68%).

Daarnaast geven de waterschappen aan dat GGOR gebruikt (gaat worden) wordt voor de reconstructie, landinrichting (45%) en in mindere mate voor het opstellen van stroomgebiedsvisies en het tegengaan van wateroverlast (beide 25%).

Daarnaast geeft 45% van de waterschappen andere vraagstukken op, in de categorie 'anders', waarvoor het GGOR ook wordt gebruikt. Peilbesluiten en watergebiedsplannen worden het meest genoemd. Andere vraagstukken zijn o.a. tegengaan van bodemdaling door veenoxydatie, gebiedsgericht beleid en het aanpakken van conflicten tussen aangrenzende functies.

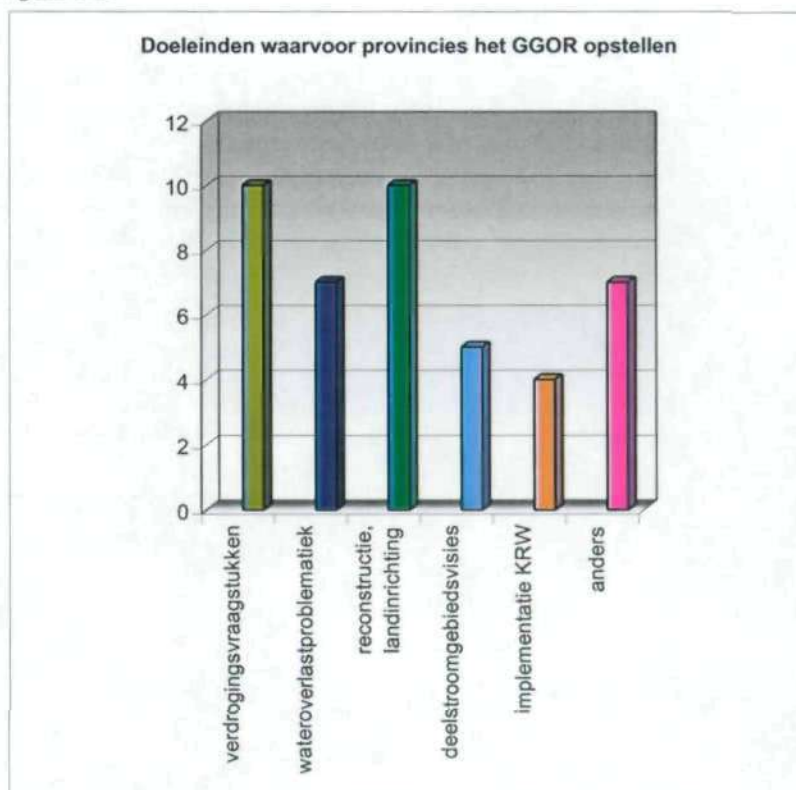
Figuur 3.1

3.2 Provincies

Tien provincies (83%) hebben expliciet aangegeven dat het GGOR zal worden gebruikt voor verdrogingsvraagstukken en in het kader van de reconstructie /landinrichting. De provincie Gelderland geeft aan dat het GGOR gebruikt gaat worden voor 'alle facetten van het integraal waterbeheer'. Slechts enkele provincies (net als de waterschappen) gaan het GGOR ook gebruiken voor de Europese Kaderrichtlijn Water en voor de invulling van deelstroomgebiedsvisies. Andere vraagstukken die genoemd zijn, zijn de te nemen peilbesluiten (5 provincies), het tegengaan van maaiveldddaling en de realisatie van de Agrarische HoofdStructuur (AHS).

Figuur 3.2

3.3 Conclusies

Het GGOR wordt door geen van de waterschappen en provincies enkel voor één doeleinde gebruikt c.q. vastgesteld.

Uit de antwoorden, meestal zijn meerdere mogelijkheden aangegeven, blijkt dat het GGOR voornamelijk wordt gezien als een integraal instrument. Het GGOR wordt nergens ingezet met slechts één doel. Zoals verwacht gaat bijna iedereen het GGOR gebruiken bij het oplossen van de verdrogingsproblematiek, maar zal dit op een integrale manier worden opgepakt samen met andere problemen. Zo wordt het GGOR door vele partijen gezien als goed instrument voor het opstellen van (nieuwe) peilbesluiten en watergebiedsplannen. Deze plannen hebben tegenwoordig een integraal karakter waarin alle facetten van het waterbeheer worden meegenomen. De inzetbaarheid van GGOR ten behoeve van de Kaderrichtlijn Water en voor Stroomgebiedsvisies wordt (nog) niet gezien.

---

4 Knelpunten

Het op- en vaststellen van een GGOR is geen gemakkelijke taak. Er moeten bestuurlijke keuzes en afwegingen worden gemaakt, er zijn verschillende methoden die kunnen worden toegepast en het kost tijd en geld. In deze enquête is gevraagd welke knelpunten de organisaties zijn tegengekomen bij het op- en vaststellen van het GGOR en welke ze (nog) verwachten tegen te komen.

4.1 Waterschappen

Gezegd kan worden dat het grootste deel van aangegeven knelpunten problemen zijn die naar verwachting in de toekomst, bij de ontwikkeling van GGOR, zullen optreden. Dit omdat veel waterschappen aan het begin staan van hun GGOR-projecten.

Bijna alle waterschappen hebben meerdere knelpunten opgegeven, waarbij de combinatie instrumentarium, methodiek en capaciteit het meest werd opgegeven. In het algemeen blijkt dat men vooral vreest dat het opstellen, vaststellen en bijhouden van het GGOR veel capaciteit gaan kosten. Door alle andere belangrijke(re) thema's die zich momenteel voordoen (wateroverlast, waterberging, KRW) is er weinig menskracht aanwezig om het GGOR-problematiek op te pakken. Dit knelpunt uit zich overigens vanzelfsprekend in een financieel probleem.

Naast het knelpunt 'capaciteit' zijn er geen andere probleempunten die door het merendeel van de waterschappen is aangegeven (capaciteit = 55%, andere knelpunten <50%). Er zijn echter wel veel opmerkingen bij verschillende knelpunten gemaakt, waarvan hieronder een korte opsomming wordt gemaakt.

Procesorganisatie

- Doelstellingen zijn niet goed door de provincie aangegeven.
- GGOR is zo veelzijdig, dat het moeilijk is alle aspecten erbij te betrekken.
- Het is moeilijk om van GGOR (een sturend instrument) naar een operationeel instrument te komen.

Instrumentarium

- Het ontwikkelen en onder de knie krijgen van een nieuw instrumentarium kost veel tijd.
- De juiste instrumenten ontbreken
- De ontwikkelde instrumenten zijn erg ingewikkeld, het afstemmen met ander partijen wordt hierdoor bemoeilijkt

Methodiek

- Bij de Waternood-methode zijn nog veel onduidelijkheden die eerst moeten worden weggewerkt alvorens we er mee kunnen werken
- Het schaalniveau van het waterschap verschilt met dat van de provincie en er zijn onduidelijkheden over de te gebruiken methode
- Er ontbreekt veel informatie om de methoden mee te voeden. Het kost veel tijd en geld om deze boven water te krijgen.

Capaciteit

- Vanwege tijdgebrek vordert de ontwikkeling langzaam.

- Er is veel capaciteit nodig voor andere thema's (WB21, fusies, faalkansen, waterkansenkaarten, normeringsdiscussies).

Bestuurlijk draagvlak

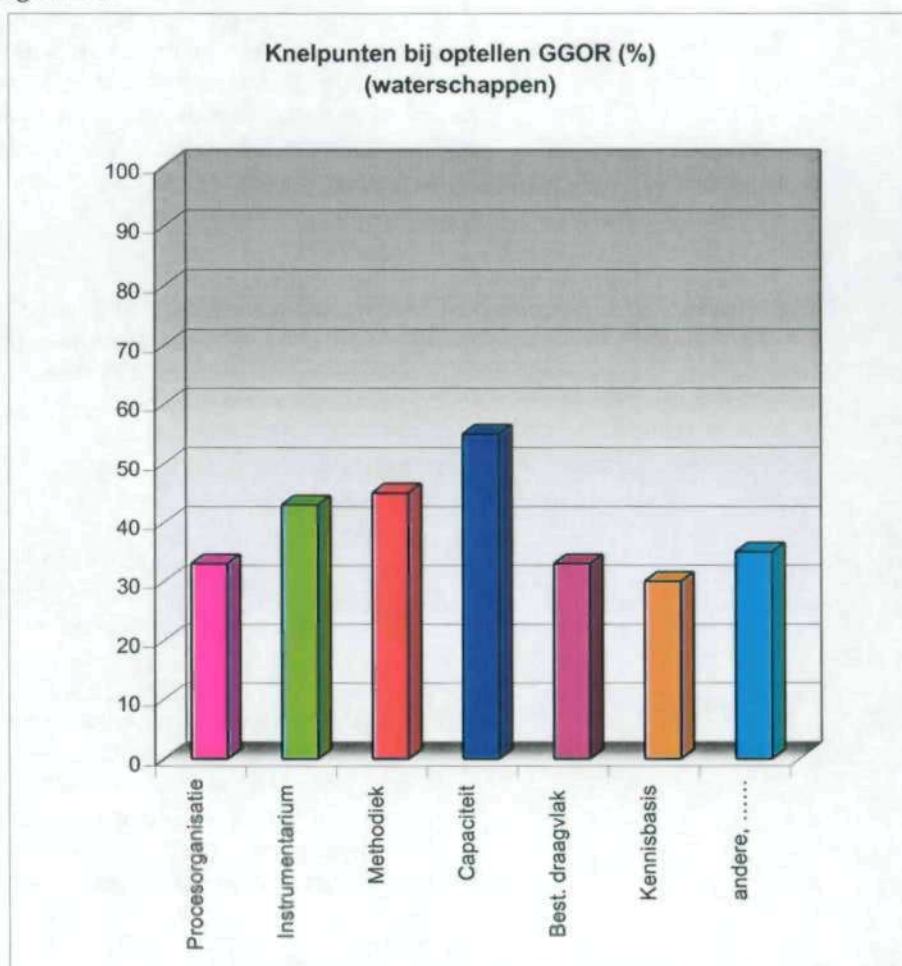
- Het proces van belangenafweging en de plek waar dit moet plaatsvinden vormen een hiaat.
- Er zijn hoge onderzoeks- en plankosten en de vraag is wie deze gaan betalen.
- Het is onduidelijk wie er verantwoordelijk is voor het vaststellen van het GGOR.

Kennisbasis

- Methodiek en basisgegevens zijn niet gebiedsdekkend.
- Er zijn onvoldoende nauwkeurige gegevens beschikbaar.

Men verwacht ook knelpunten op het gebied van het ontbreken van de juiste gegevens en kennis (voornamelijk op het gebied van grondwater), onduidelijkheid over de bestuurlijke, juridische en financiële verantwoordelijkheden, schaalniveau, monitoring (onvoldoende toegesneden meetnet) en vertragingen in het proces door de afwegingen die op zowel bestuurlijk als inhoudelijk niveau moeten worden gemaakt.

Figuur 4.1

4.2 Provincies

In tegenstelling tot de antwoorden van de waterschappen geven de provincies aan dat zij de knelpunten die zij noemen reeds ondervonden hebben. Dit zou kunnen komen omdat de provincie veelal de regierol heeft en dus al langer met het onderwerp en de ontwikkeling ervan bezig is.

Acht van de twaalf provincies (67%) geven aan dat zij problemen hebben (gehad) en voorzien op het gebied van capaciteit. De overige knelpunten worden door de provincies gelijkwaardig verdeeld opgegeven.

In de categorie 'andere knelpunten' zijn de volgende opmerkingen geplaatst:

Procesorganisatie

- Veel problemen met de procesorganisatie in verband met provincie-overschrijdende waterschappen. Projectgroepen worden daarom erg groot, overleg en overeenstemming duren dus lang.
- Iedereen is bezig om voor zichzelf het wiel uit te vinden.

Instrumentarium

- Er is in NW4 niet gesproken over welk instrumentarium er gebruikt dient te worden en er zijn nu meerdere mogelijkheden, wat niet aan het GGOR-proces ten goede komt.
- Er is onduidelijkheid over het detailniveau van het GGOR.

Methodiek

- Methodiek Waternood is erg ingewikkeld.
- Omdat er in NW4 niet gesproken is over een methodiek, zijn er momenteel verschillende in omloop.

Bestuurlijk draagvlak

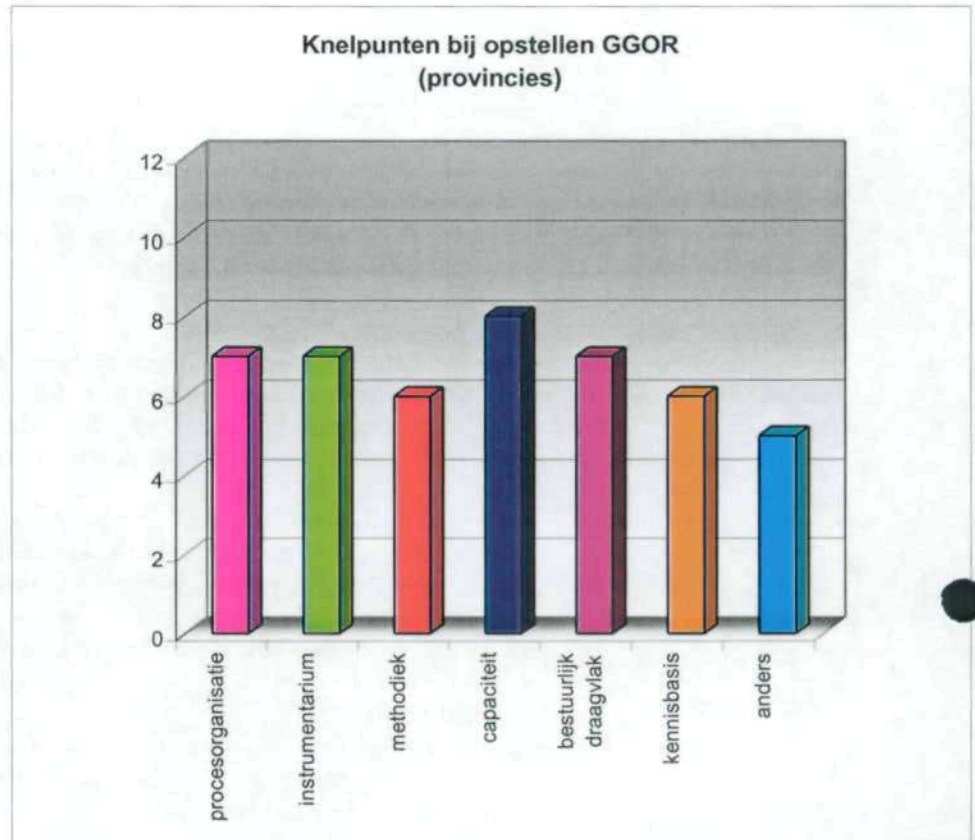
- LTO koppelde GGOR aanvankelijk aan verdrogingsbestrijding en hier is moeilijk draagvlak te vinden om GGOR ook voor andere doeleinden in te zetten.
- Waterbeheerders en gemeenten zien in GGOR geen toevoegde waarde op hun bestaande procedures voor peilbesluiten.

Kennisbasis

- GGOR leeft niet bij gemeenten en waterschappen, wat resulteert in onvoldoende onderzoek.
- Er is een tekort aan actuele informatie om AGOR, OGOR en GGOR te kunnen vaststellen.

Andere knelpunten die door de provincies zijn opgegeven zijn voornamelijk het ontbreken van actuele informatie, de kosten die gemoeid zijn met het ontwikkelen van methoden, onvoldoende toegesneden modellen en het verkrijgen van gegevens hiervoor en het uitblijven van landelijke besluitvorming omtrent de bestuurlijk-juridische verankering.

Figuur 4.2

4.3 Conclusie

Zowel waterschappen als provincies hebben problemen ondervonden op het gebied van capaciteit en zien dat deze in de toekomst alleen zullen vergroten. Dit komt doordat een aantal belangrijke(re) thema's, zoals WB21 (wateroverlast, Watertoets, veiligheid) en de Europese Kaderrichtlijn Water, veel menskracht en tijd vergen. Dit zorgt tevens voor een financieel probleem en de vraag welke organisatie deze kosten moet dragen. Dat brengt ons op een ander belangrijk knelpunt: de bestuurlijk-juridische verankering en de verantwoordelijkheden die daaruit voortvloeien. Hoewel er op het koepelniveau (IPO en UvW) afspraken zijn gemaakt, heeft er nog onvoldoende communicatie met de regio plaatsgevonden. Dit kan nog voor grote discussies zorgen.

Ook het gebrek aan actuele gegevens die nodig zijn om het GGOR-instrumentarium te voeden, blijkt een grote bottleneck te zijn. Het grote aantal organisaties dat betrokken is bij het opstellen van een GGOR, blijkt ook in vele gevallen vertragend te werken. Bovendien kan uit de opmerkingen worden opgemaakt dat de waterschappen en provincies elkaar verwijten een gebrek aan draagkracht (zowel ambtelijk, bestuurlijk als op capaciteits en financieel gebied) en inzet te tonen.

5 Tijdshorizont voor het opstellen van GGOR

In de Vierde Nota Waterhuishouding (1993) wordt aangegeven dat de waterbeheerders in 2002 de GGOR's voor hun beheersgebied opgesteld dienen te hebben. Omdat vermoed werd dat deze opgave niet gehaald zou worden is in deze enquête is gevraagd hoever de provincies en waterschappen zijn met het opstellen van de GGOR's. Tevens werd er gevraagd of de GGOR's zijn afgewogen (d.w.z. dat de verschillende gebruiksfuncties van het gebied tegen elkaar zijn afgewogen, welke vervolgens is meegenomen in het opstellen van het GGOR) en of ze bestuurlijk zijn vastgelegd.

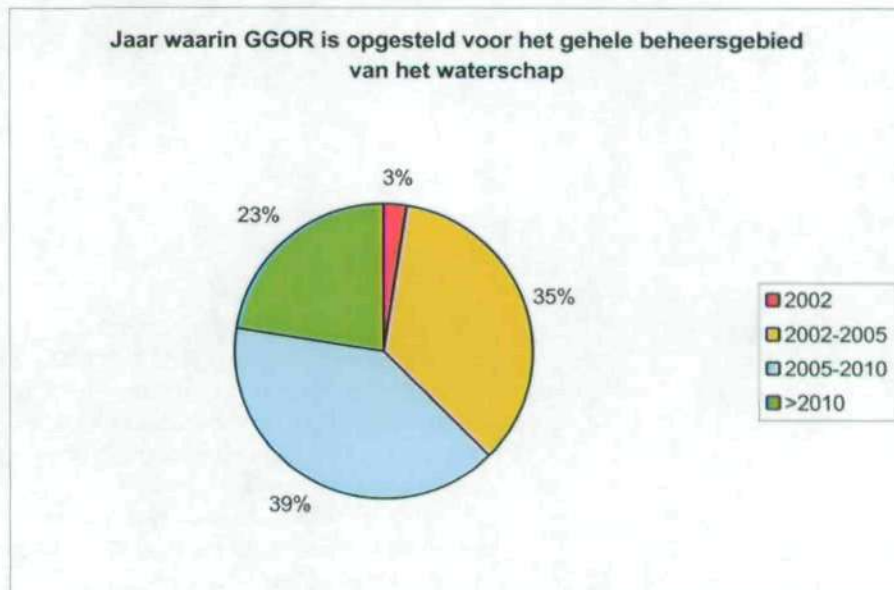
5.1 Waterschappen

Alhoewel veel waterschappen actief zijn met (pilot)projecten blijkt dat het opstellen van GGOR's voor het gehele beheersgebied niet voor het eind van 2002 klaar zal zijn. De GGOR's die in de pilots zijn opgesteld, zijn meestal niet afgewogen en worden niet officieel vastgelegd in waterbeheersplan of waterhuishoudingsplan.

Ook wordt aangegeven dat er verschillende tijdspaden bestaan voor het GGOR op verschillende schaalniveaus en in sommige waterschappen wordt alleen een GGOR vastgesteld voor gebieden met (hoofd)functie natuur.

Slechts één waterschap geeft aan in 2002 klaar te zijn met het GGOR's voor het gehele beheersgebied. Deze zullen in het kader van de Reconstructie Zandgronden zullen worden vastgesteld.

Figuur 5.1

5.2 Provincies

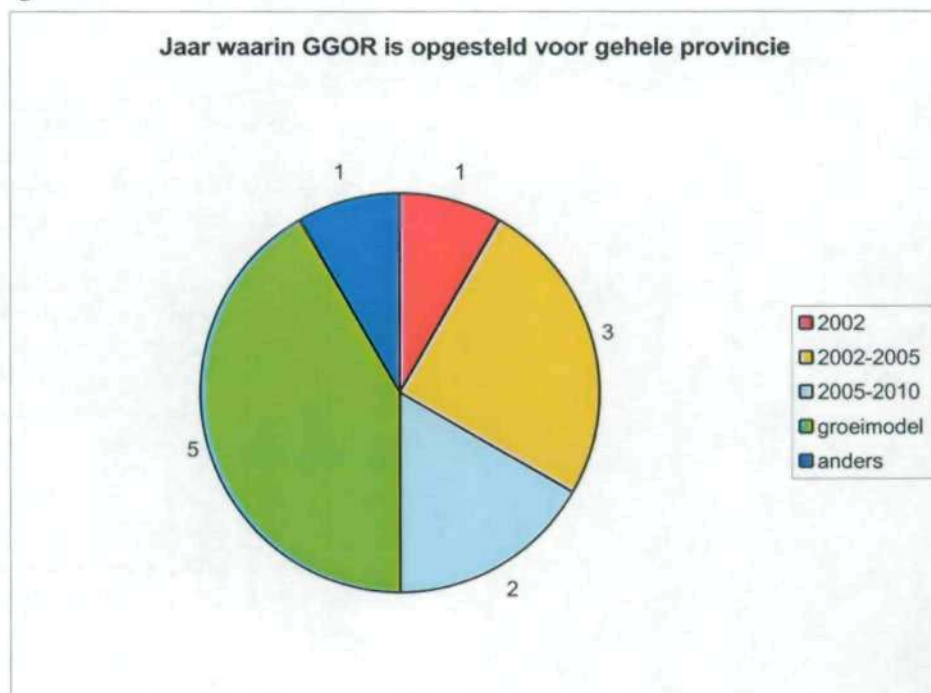
De provincie Limburg is de enige provincie die in 2002 voor haar gehele beheersgebied het GGOR's heeft vastgesteld. Zij stelt hierbij dat niet alle moeilijkheden en onzekerheden weggewerkt zijn, maar het GGOR's zijn in de

stroomgebiedvisies vastgesteld en zijn startpunt geworden van onderhandeling in de reconstructie.

De meeste provincies echter kiezen voor een groeimodel, waarin het GGOR voor verschillende functies en schaalniveaus apart wordt vastgesteld. De meeste provincies hebben niet aangegeven welke einddatum het groeimodel zou moeten krijgen.

De provincie Gelderland geeft aan dat zij met het opstellen van GGOR's zal beginnen na de reconstructie en het opstellen van de stroomgebiedvisies, welke dan in de eerste generatie beheersplannen van de waterschappen (na 2004) zullen worden vastgesteld.

Figuur 5.2

5.3 Conclusies

Zoals verwacht blijkt dat bijna niemand in staat is geweest voor haar gehele beheersgebied GGOR's voor eind 2002 op c.q. vast te stellen.

Dit is te wijten aan een aantal oorzaken: tijd en capaciteitgebrek (o.a. door andere grote beleidsthema's zoals KRW en WB21), knelpunten in methodiek en instrumentarium, financiën en problemen met functieafweging en bestuurlijke verankering (zie ook hoofdstuk 4).

Zowel bij de waterschappen als bij de provincies ziet een aanzienlijk deel (74% en 60%) het mogelijk om vóór 2010 GGOR's voor het gehele gebied vast te stellen. Enkele waterschappen echter, zien het somber in en schatten dat zij pas in 2025-2030 voor hun gehele gebied GGOR's hebben vastgesteld.

---

6 Bestuurlijke en juridische verankering

Omdat er nog veel onduidelijkheid bestaat over de bestuurlijke en juridische verankering (zie hoofdstuk 4 over knelpunten) is aan de waterschappen en provincies gevraagd hoe de opgestelde GGOR's zijn verankerd.

De vraag is bij de waterschappen en provincies in een ander kader gevraagd, omdat in NW4 wordt gesteld dat de provincies de regie en voortouw voor het vaststellen voeren.

Aan de waterschappen is gevraagd naar de verankering van de GGOR's die in de (pilot)projecten worden opgesteld, bij de provincies is gevraagd hoe de GGOR's voor het gehele beheersgebied worden verankerd.

6.1 Waterschappen

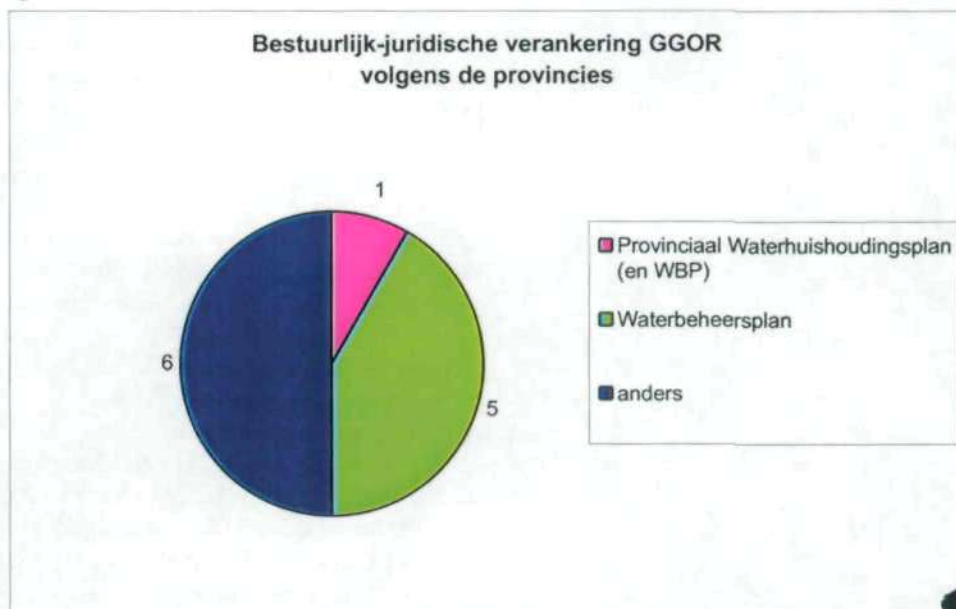
Van de 17 projecten die door de waterschappen in de projectformulieren zijn beschreven (zie bijlage 5), blijkt dat van 7 projecten (nog) niet duidelijk is hoe het opgestelde GGOR bestuurlijk-juridisch wordt verankerd. Van de projecten waar het GGOR wel wordt verankerd kiest een groot deel voor een verankering in het Waterbeheersplan (WBP), daarna komen verankering in het Waterhuishoudingsplan van de provincie, in de Reconstructieplannen of wordt het GGOR vormvrij opgesteld. Eerder werd al door verschillende waterschappen aangegeven dat het verankeren van het GGOR een groot knelpunt is in het vaststellen, opstellen en monitoren ervan.

6.2 Provincies

De meeste provincies geven aan het GGOR te willen verankeren in de Waterbeheersplannen van de waterschappen, die vervolgens door de provincies worden goedgekeurd. Geen enkele provincie kiest ervoor om de vastgestelde GGOR's niet in hun beleid vast te leggen.

De provincies die aangeven de GGOR's op een andere manier te willen verankeren, kiezen over het algemeen voor een verankering in zowel de WBP's als in hun eigen beleid: Waterhuishoudingsplannen, reconstructieplannen, provinciale omgevingsplannen. Een tweetal provincies geeft aan nog niet te weten hoe het GGOR moet worden vastgelegd.

Figuur 6.1

6.3 Conclusie

De verankering van de GGOR's blijkt een gevoelige zaak. Er is al veel discussie over gevoerd tussen de IPO en UvW (zie ook de rapporten "De toekomst van GGOR, RIZA 2000), maar ook in CIW-verband is er vaak over vergaderd. Uit de enquête blijkt ook dat het verankeren van het GGOR nog niet overal is geregeld. Vooral de GGOR's in de pilots zijn vrijblijvend vastgesteld en er is (nog) niet gedacht aan de verankering ervan in het beleid.

De meeste provincies lijken ervoor te kiezen om de GGOR's vast te leggen in de waterbeheersplannen van de waterschappen, welke goedgekeurd dienen te worden door de provincies. Ook de waterschappen geven aan dat dit wel de *meest praktische oplossing zal blijken*.

De meerderheid van de provincies geeft aan dat naast het verankeren van de GGOR's in het WBP ook gedacht wordt aan het vastleggen van de GGOR's in provinciaal beleid als de reconstructieplannen, omgevingsplannen en waterhuishoudingsplannen.

7 Methodieken

In de afgelopen jaren zijn er verschillende onderzoeksorganisaties, maar ook waterschappen en provincies aan de slag gegaan met het ontwikkelen van methodieken om AGOR, OGOR en GGOR op en vast te stellen.

De twee meest uitgebreide en gebruikte methodieken zijn de methode 'Waternood' en de methode 'Noord-Brabant'. De Waternood-systematiek (zie onder andere "Grondwater als leidraad voor oppervlaktewater", DLG & UvW 1998 en "STOWA onderzoeksprogramma Waternood", 2000) is door de STOWA¹ in samenwerking met o.a. de Unie van Waterschappen (UvW) ontwikkeld en is in principe toepasbaar in geheel Nederland en voor alle functies en vegetatietypen. Het instrumentarium komt als GIS medio 2002 beschikbaar.

De Noord-Brabant-methode is door het RIZA in samenwerking met de provincie Noord-Brabant speciaal voor die provincie ontwikkeld. Deze methode bepaalt het GGOR van gebieden met de functies natuur, landbouw, multifunctioneel bos en bebouwing.

7.1 Waterschappen

Op de vraag of bij waterschappen gebruik maakt (werd gemaakt) van de methode Waternood, antwoordden 22 waterschappen negatief.

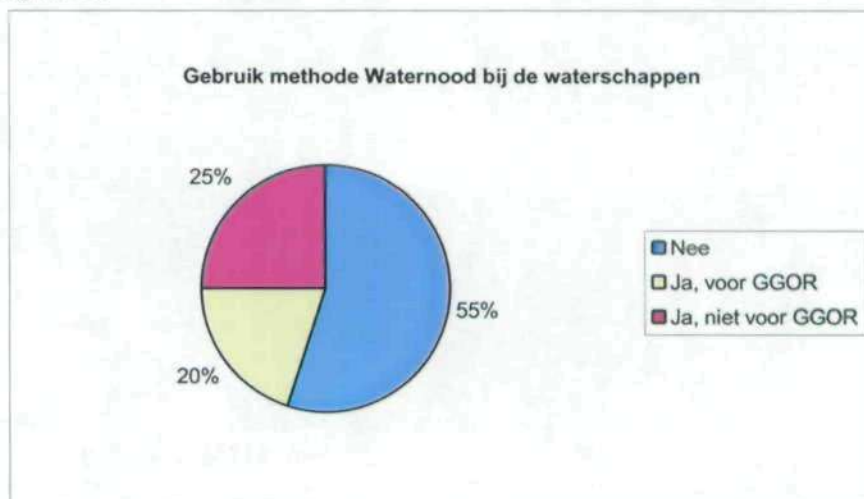
Vijf van deze waterschappen zijn nog niet bezig met de voorbereiding of uitvoering van een GGOR(project).

De andere 17 waterschappen hebben gekozen voor een ander methode (vnl. de Brabant methode, door de waterschappen in de provincie Noord-Brabant).

Van de 18 waterschappen die wel bezig zijn (waren) met Waternood, zijn er 11 reeds bezig met het opstellen van een GGOR en 7 waterschappen die nog in de voorbereidingsfase waren.

Ook blijkt dat heel wat waterschappen de methode Waternood wel gebruiken, maar niet expliciet voor het opstellen van GGOR. Genoemd worden het ontwerpen van nieuwe watergangen en ecologische verbindingszones en het opstellen van peilbesluiten.

Figuur 7.1

¹ STOWA: Stichting Toegepast Onderzoek Waterbeheer

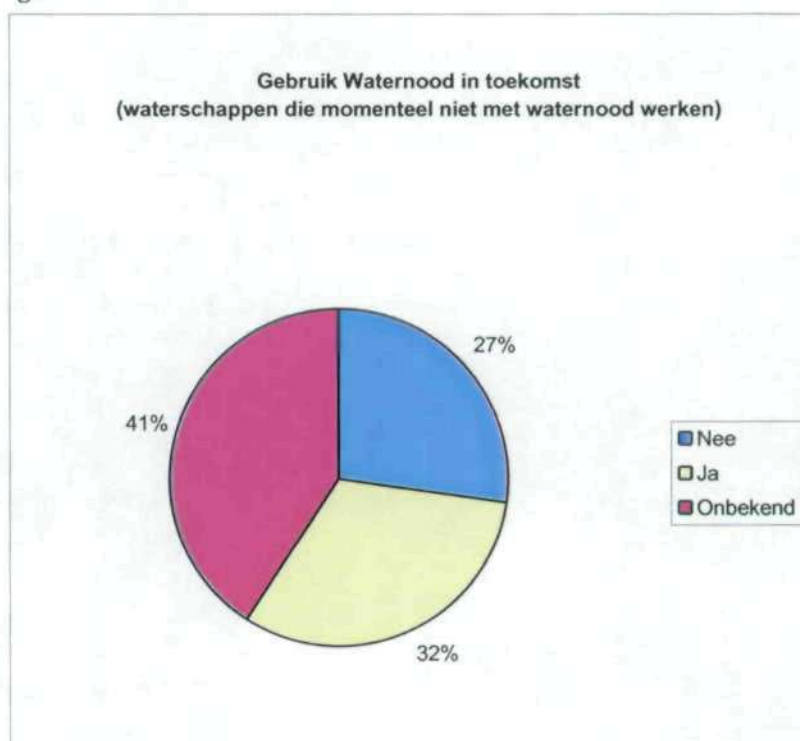

Naast de genoemde methodes geven sommige waterschappen aan dat ze zelf ontwikkelde methoden hebben gebruikt, of een combinatie van Watnood en Noord-Brabant al dan niet verrijkt met zelf ontwikkelde modules.

Ook is aan de waterschappen gevraagd of ze van plan zijn de methode Watnood in de toekomst te gaan gebruiken. Van de waterschappen die aangegeven hadden niet met Watnood te werken, weet het merendeel nog niet welke methode ze in de toekomst zullen gaan gebruiken. 32% zal Watnood wel gaan gebruiken. Zij gaan ervan uit dat in de komende tijd de methode beter toepasbaar gaat worden voor laag Nederland, dat meer grondwatergegevens beschikbaar zullen zijn en dat er betere (grondwater)-modellen in de methode worden geïntegreerd.

De waterschappen die aangeven niet met de methode te willen gaan werken geven aan dat ze bezig zijn met het ontwikkelen van eigen methoden. Opvallend is dat er twee waterschappen zijn die momenteel wel met de methode werken, maar aangeven dit in de toekomst niet meer te willen doen.

Figuur 7.2

7.2 Provincies

Veel provincies zijn bezig met of geïnteresseerd in de methode Watnood. Alleen de provincie Limburg stelt de GGOR's op via een door de provincie zelf ontwikkelde methode. De provincie Noord-Brabant geeft aan dat zij haar eigen methode gaat gebruiken voor het opstellen van de GGOR's, maar dat de methode Watnood toegepast gaat worden voor andere watersysteemproblemen.

7.3 Conclusie

Er is veel belangstelling voor de methode Waternood.

Alhoewel vooral de waterschappen nogal sceptisch zijn over de praktische toepassing van de methode (vooral de waterschappen in laag Nederland die kampen met drainage, onderbemalingen en bodemdaling), kiest circa 75% voor het (toekomstig) gebruik van Waternood.

Van de provincies is 75 % positief over Waternood.

Er wordt overigens wel, door beide organisaties, aangegeven dat de methode vaak wordt toegepast met eigen aanpassingen of in combinatie met een andere methode. Ook blijkt dat Waternood breder wordt toegepast dan alleen voor het opstellen van GGOR.

Men verwacht dat de methode de komende maanden zal worden verbeterd en hoopt vooral op een goede module voor functieafweging.

---

8 (Pilot)Projecten

Om een idee te krijgen van de omvang, status en verspreiding van GGOR-projecten, is er bij de enquête een projectformulier gevoegd. De bevindingen worden hieronder beschreven en zijn in tabelvorm in bijlage 5 te zien.

8.1 Waterschappen

Van de 40 waterschappen die hebben gereageerd, hebben er 17 aangegeven (43%) reeds bezig te zijn met een (pilot)project voor het opstellen van een GGOR. Procentueel gezien zijn vooral de waterschappen in de provincies Drenthe, Noord-Brabant en Limburg bezig met GGOR-projecten.

Tussen de verschillende projecten is een groot aantal overeenkomsten te zien:

- De meeste projecten zullen in 2002 of 2003 worden afgerond.
- Het opgestelde GGOR zal voornamelijk worden gebruikt voor verdrogingsbestrijding en reconstructie (in iets mindere mate voor het opstellen van stroomgebiedsvisies).
- De meeste GGOR's worden voor alle functies opgesteld.
- In meer dan de helft van de projecten zal het GGOR niet bestuurlijk afgewogen zijn.
- Bij driekwart van de projecten is de methode Waternood gebruikt.
- De tijdshorizont van het opgestelde GGOR is meestal de middellange (2018) tot lange (2030) termijn.
- Bij de meeste projecten wordt het initiatief door de provincie genomen, zijn waterschappen uitvoerder, mede-initiatiefnemer en meedenker en zijn DLG en LTO betrokken als klankbordleden.
- De bestuurlijk-juridische verankering is in veel gevallen nog niet duidelijk (moet nog onderzoek naar worden gedaan), maar de tendens is om het GGOR in het Waterbeheersplan (WBP) vast te laten stellen.

8.2 Provincies

Acht provincies hebben aangegeven reeds aan de slag te zijn gegaan met het opstellen van een GGOR in (delen van) hun provincies

Tussen de verschillende projecten zijn een groot aantal overeenkomsten te zien:

- De meeste projecten zullen in 2003 worden vastgesteld.
- Het opgestelde GGOR zal voornamelijk worden gebruikt voor verdrogingsbestrijding en reconstructie.
- De meeste GGOR's worden voor alle functies opgesteld, enkele provincies kiezen alleen voor het opstellen van een GGOR voor natuur- en landbouwgebieden.
- Vijf provincies geven aan dat de GGOR's in de(pilot)projecten bestuurlijk zullen zijn afgewogen.
- De meeste provincies hebben gekozen voor de methode Waternood (de provincie Noord-Brabant geeft aan dat zij hun eigen methode hebben gebruikt), de andere provincies hebben zelf een methode ontwikkeld.
- De tijdshorizont is meestal de middellange (2018) tot lange (2030) termijn.
- Bij de meeste projecten zijn naast de provincie (trekker en initiatiefnemer) ook de waterschap(pen) (mede-initiatiefnemer en uitvoerder), LTO (klankbord) en natuur- en terreinbeheerders (klankbord) betrokken.

Verschillen:

- Waar sommige provincies bezig zijn met relatief kleine proefprojecten (5000-20000 ha) zijn andere provincies GGOR's voor de hele provincie aan het opstellen zijn (Noord-Brabant, Limburg).
- Het blijkt dat er een verschil van mening bestaat over de status van bepaalde projecten. De provincie Drenthe bijvoorbeeld geeft aan ver gevorderd te zijn met het opstellen van GGOR's in geheel Noordoost Nederland, welke in een samenwerkingsverband met de provincies Groningen en Overijssel worden vastgesteld. Deze provincies geven echter aan dat het project nog in de initiële fase zit.
- De bestuurlijk-juridische verankering is erg divers. Er wordt gesproken over een vormvrije GGOR, een GGOR vastgesteld in het WBP, reconstructieplan, provinciaal Omgevingsplan (POP) of in peilbesluiten.

8.3 Conclusie

Veel van de projecten die door de waterschappen en provincies zijn opgestart betreffen oefenprojecten om te zien hoe en welke methodes moeten worden gebruikt en hoe het gehele GGOR proces in elkaar steekt. Dit resulteert in een aantal leemtes, omdat men nog geen onderzoek heeft gedaan of omdat men nog geen consensus heeft bereikt. De twee grootste hiaten zijn dan ook de afweging van het GGOR voor verschillende functies en de bestuurlijk juridisch verankering ervan. De projecten waarover overeenstemming over deze twee aspecten is bereikt, zouden kunnen dienen als voorbeeld. Echter elk gebied heeft zijn eigen aanpak en oplossingen. Maatwerk blijft geboden.

Bij alle projecten wordt aangegeven dat de waterschappen en de provincies nauw samenwerken (beide initiatiefnemers) om tot een GGOR te komen. Ook de hulp van andere organisaties wordt vaak ingeroepen. Vaak nemen het waterleidingbedrijf en terreinbeheerders deel in een klankbordgroep.

Veel provincies en waterschappen hebben de methode Waternood toegepast in de (pilot)projecten. Vaak werd aangegeven dat de methode Waternood wel het uitgangspunt was, maar dat men deze heeft aangepast met (gebieds)eigen aspecten (expert kennis, geologie, historie).

Het afwegen van de functies blijkt in deze methode niet voldoende te zijn belicht.¹ Vele organisaties hebben diensengevolge besloten om in hun eigen proefprojecten geen afweging te laten plaatsvinden of hebben hun eigen methode ontwikkeld.

---

¹ Het gaat hier om de methodiek uit "Grondwater als leidraad voor oppervlaktewater". In het nieuwe instrumentarium zit wel een methode voor functieafweging.

---

9 Algemene vragen

Naast vragen over de activiteiten op het gebied van GGOR zijn ook aan de waterschappen en provincies een aantal algemene vragen over kennis- en informatieuitwisseling gesteld.

9.1 Waterschappen

De Unie van Waterschappen wilde graag weten met welke GIS-pakketten de waterschappen zoal werken. Het blijkt dat verreweg de meeste waterschappen het pakket ArcView/ArcInfo gebruiken (64%). Zeven waterschappen gebruiken het pakket Small-World en de rest (18%) gebruikt andere pakketten of had de vraag niet beantwoord.

Bij de waterschappen blijkt er grote belangstelling te bestaan voor de activiteiten op het gebied van GGOR bij andere waterschappen (85%). De meeste waterschappen willen deze informatie via internet kunnen opzoeken en eventueel downloaden. Uiteraard waren de meeste waterschappen ook bereid om hun eigen kennis en informatie met andere te delen (85%).

Op de vraag of men ook geïnteresseerd was in een symposium over GGOR waren 22 waterschappen positief.

9.2 Provincies

Ook bij de provincies is er veel interesse in de activiteiten, kennis en informatie over GGOR van andere provincies (en waterschappen). Tien provincies zeiden hierover graag op de hoogte te worden gesteld. Internet is bij de meeste provincies de meest toegankelijke en makkelijkste manier om deze informatie te ontsluiten. Ook zijn de provincies bereid hun kennis en informatie met anderen te delen (11 provincies waren hierover positief).

De wenselijkheid van een GGOR-symposium werd door ongeveer de helft gesteund.

9.3 Conclusie

De vraag naar informatie en kennis van alle aspecten van de GGOR-problematiek is bij zowel de waterschappen als de provincies erg groot. Men is bang dat de organisaties telkens opnieuw het wiel gaan uitvinden als de bestaande kennis niet goed wordt gedeeld en verspreid. Zowel het ontvangen als het aanreiken van informatie zien vele organisaties als een spil in de verdere ontwikkeling van GGOR-methodieken. Dit zou kunnen bijdragen aan het oplossen van vele knelpunten.

De organisaties zien het liefst dat de kennis uitgewisseld kan worden via internet.

10 Conclusies en aanbevelingen

Uit de antwoorden en opmerkingen die zijn gegeven door zowel de waterschappen als de provincies kunnen er een uit deze enquête een aantal algemene conclusies worden getrokken en aanbevelingen worden gedaan

10.1 Conclusies²

- Er kan worden gesteld dat (bijna) nergens de richtlijn van 2002 (zie inleiding) wordt behaald. Bij beide typen organisaties ziet een aanzienlijk deel (ca. 67%) het wel mogelijk om vóór 2010 GGOR's voor het gehele gebied vast te stellen.
- Over het algemeen is te zien dat de provincies de regierol in GGOR spelen: daar waar provincies erg veel werk steken in het GGOR, zijn ook de waterschappen volop bezig. Nauwe samenwerking blijkt noodzakelijk om de GGOR op een eenduidige en duidelijke manier vast te stellen en te verankeren.
- Het GGOR wordt voornamelijk gezien als een integraal instrument. Het GGOR wordt nergens ingezet voor een enkel vraagstuk (verdrogingsbestrijding wordt het meest genoemd).
- Het belangrijkste knelpunt is de onduidelijkheid over de bestuurlijk-juridische verankering en de verantwoordelijkheden die daaruit voortvloeien. Hierdoor is niet duidelijk wie opdraait voor de financiële kant van het GGOR, waardoor knelpunten als het gebrek aan capaciteit en het hebben van onvoldoende (grondwater)gegevens moeilijk kunnen worden opgelost.
- Het gebrek aan capaciteit (en verwacht wordt dat dit in de toekomst zal toenemen) wordt grotendeels veroorzaakt doordat een aantal belangrijke(re) thema's, zoals WB21 (wateroverlast, Watertoets, veiligheid) en de Europese Kaderrichtlijn, veel menskracht en tijd vergen.
- De meeste GGOR's in de pilots zijn vrijblijvend vastgesteld en er is (nog) niet gedacht aan de formele verankering ervan in het beleid. Veelal heeft er geen bestuurlijke functieafweging plaatsgevonden. Hier blijkt dus een kennishiaat te liggen (ook de beschikbare methodieken hebben voor deze - meestal bestuurlijke- problemen geen pasklaar antwoord).
- De meest voor de hand liggende planvorm om de GGOR's in vast te leggen is in het waterbeheersplan van de waterschappen, welke goedgekeurd dient te worden door de provincies.
- Er is veel belangstelling voor de methode Waternood (bij beide organisaties is 75% positief). De volgende opmerkingen over de methode werden gemaakt: de methode moet beter geschikt worden gemaakt voor laag Nederland (rekening houden met drainage, onderbemalingen en bodemdaling), er zou een goede module voor functieafweging moeten worden ontwikkeld, er zouden meer grondwatergegevens en betere (geijkte) grondwatermodellen beschikbaar moeten komen.
- De behoefte aan informatie en kennis van alle aspecten van de GGOR-problematiek is erg groot. Men is bang dat telkens opnieuw het wiel wordt uitgevonden als de bestaande kennis niet goed wordt gedeeld en verspreid.
- Kennisuitwisseling ziet men het liefst georganiseerd via internet
- De wenselijkheid van een GGOR-symposium wordt onderschreven.

---

² Opmerking: de uitzondering bevestigt de regel!

10.2 Aanbevelingen³

- De organisaties welke reeds bezig zijn met het opstellen van een GGOR geven aan, dat een nauwe samenwerking tussen waterschap en provincie de beste manier is om het GGOR op een eenduidige en duidelijke manier vast te stellen en te verankeren.
- Omdat men niet telkens opnieuw het wiel wil uitvinden zijn de waterschappen en provincies continu opzoek naar voorbeelden. De organisaties die voorop lopen in het vast- en opstellen van een GGOR kunnen de anderen helpen, hen op knelpunten wijzen en eventuele oplossingsmogelijkheden aangeven!
- Zowel het ontvangen als het aanreiken van informatie zien vele organisaties als een spil in de verdere ontwikkeling van GGOR-methodieken en dit zou kunnen bijdragen aan het oplossen van vele knelpunten.
- Belangrijk bij het uitwisselen van informatie is dat gevraagde informatie en aangeboden informatie duidelijk en makkelijk te vinden zijn. Internet biedt hierbij een goede oplossing. Informatie zou kunnen worden weergegeven op de website van het KTP-V (www.ggor.nl) of in aparte delen van de websites van het IPO en de UvW.
- De twee belangrijkste aspecten van een goede GGOR zijn een juiste functie-afweging en de bestuurlijk-juridische verankering ervan blijken vaak punten van discussie. Projecten waarover overeenstemming over deze twee aspecten is bereikt, zouden kunnen dienen als voorbeeld. Echter elk gebied heeft zijn eigen aanpak en oplossingen. Maatwerk blijft geboden.
- Hoewel er op het koepelniveau (IPO en UvW) afspraken zijn gemaakt, heeft er nog onvoldoende communicatie met de regio plaatsgevonden. Goede communicatie met de regio is belangrijk om verwarrende discussies te voorkomen.

---

³ Naast aanbevelingen op uitvoeringsniveau, is er ook nagedacht over de beleidsstandpunten van de diverse (koepel)organisaties, kennisuitwisseling en methodiekenontwikkeling.

Deze enquête is samengesteld door de Unie van Waterschappen en het KennisTransferpunt Verdroging & GGOR. De ingevulde vragenlijsten kunt u terugzenden in bijgevoegde retourenvelop naar:

RIZA, KennisTransferPunt Verdroging & GGOR
Afdeling WSL
t.a.v. Drs. R. Heerkens
Postbus 17
8200AA Lelystad
faxnummer: 0320-249218

Dit formulier is tevens te downloaden vanaf de site www.waterland.net/verdroging. U kunt het ingevulde formulier vervolgens mailen naar: KTPV&GGOR@riza.rws.minvenw.nl

ENQUÊTEFORMULIER GGOR februari 2002

Waterschap: _____

Adres: _____

Postcode + Plaats: _____

Contactpersoon: _____

Functie: _____

Telefoonnummer: _____

Datum:

Handtekening:

_____

_____

Dit formulier gaarne uiterlijk 31 maart terugzenden.

ENQUÊTE GGOR Februari 2002:

Activiteiten en plannen op het gebied van het Gewenste Grond en Oppervlaktewater Regime in Nederland

1) *Is het waterschap betrokken bij (een plan voor) het opstellen van GGOR in (delen van) het waterschap?*

- ☐ Nee (ga naar vraag 2).
- ☐ Project voor het opstellen van GGOR is in initiële fase van voorbereiding. Er is wel overleg, maar nog geen projectplan (ga naar vraag 2).
- ☐ (pilot)project voor het opstellen van GGOR: uitgevoerd, in uitvoering of gevorderd plan van aanpak (vul projectformulier in).

Vul het projectformulier in (zie inlegvel). Indien er meerdere projecten lopen, kunt u het projectformulier kopiëren. Ga daarna verder met vraag 2.

Vragen over de verwachte implementatie van het GGOR

2) *Ten behoeve van welke vraagstukken zal het GGOR in het waterschap worden opgesteld?*

- ☐ verdrogingsvraagstukken
- ☐ wateroverlastproblematiek
- ☐ reconstructie, landinrichting, (gebiedsgericht beleid)
- ☐ opstellen deelstroomgebiedsvisionen
- ☐ implementatie kaderrichtlijn water
- ☐ anders, namelijk: .....

3) *Welke knelpunten voorziet u in de toekomst voor het waterschap inzake het GGOR en welke heeft u al onder vonden? Geef korte toelichting. (doorhalen wat niet van toepassing is)*

- ☐ procesorganisatie (voorzien/ondervonden)
- ☐ instrumentarium (voorzien/ondervonden)
- ☐ methodiek (voorzien/ondervonden)
- ☐ capaciteit (voorzien/ondervonden)
- ☐ bestuurlijk draagvlak (voorzien/ondervonden)
- ☐ kennisbasis (voorzien/ondervonden)
- ☐ andere, namelijk: .....

Toelichting: .....

.....

4) *Welke termijn acht u haalbaar voor het vaststellen van het GGOR in het gehele beheersgebied van het waterschap?*

- ☐ in 2002
- ☐ tussen 2002 en 2005
- ☐ tussen 2005 en 2010
- ☐ anders, namelijk: .....

5) *Zijn er in uw waterschap publicaties en rapporten verschenen over GGOR gerelateerde activiteiten of over de Waternood benadering, anders dan door u vermeld op het projectformulier?*

☐ nee

☐ ja, geef titel(s), auteur(s) en uitgavedatum van rapport(en):

.....

.....

.....

Op te vragen bij:.....

Vragen over instrumentarium

6) *Is er bij het waterschap gebruik gemaakt van de methode 'Waternood'?*

☐ nee

☐ ja, voor het opstellen van het GGOR

☐ 'Waternood' is wel gebruikt, maar niet voor het opstellen van het GGOR.

Toelichting:.....

.....

.....

7) *Bent u van plan het instrumentarium 'Waternood' in de toekomst te gaan gebruiken voor het opstellen van het GGOR?*

☐ nee

☐ ja

☐ we gaan in de toekomst 'Waternood' wel toepassen, maar niet specifiek voor het opstellen van het GGOR

Toelichting:.....

.....

.....

Algemene vragen

8) *Is er bij het waterschap behoefte aan een overzicht over de activiteiten die er in het kader van de GGOR in Nederland zijn opgestart?*

☐ nee (ga door naar vraag 10)

☐ ja

Opmerkingen:.....

.....

9) Hoe zou u zo'n overzicht het liefst willen zien?

- ☐ via internet
  - ☐ via bibliotheek
  - ☐ via informatienummer
  - ☐ anders
- namelijk.....

Opmerkingen:.....

.....

10) Is er behoefte aan een symposium over de ontwikkelingen rond GGOR?

- ☐ nee
- ☐ ja

Opmerkingen:.....

.....

12) Bent u bereid om uw informatie en ideeën rondom GGOR te delen met anderen
(bijvoorbeeld door deze via de website van de Unie of het KTP-V & GGOR te ontsluiten)?

- ☐ nee
- ☐ ja

Opmerkingen:.....

.....

.....

Hartelijk dank voor uw medewerking namens:

Unie van Waterschappen en het **KennisTransferpunt Verdroging & GGOR**
www.uvw.nl www.waterland.net/verdroging

Vervolg van vraag 1

PROJECT-FORMULIER voor omschrijving van (pilot) project

a) Status van het project:

- ☐ gevorderd plan van aanpak, GGOR zal worden opgesteld in:.....
- ☐ in uitvoering, GGOR zal zijn opgesteld in:.....
- ☐ uitgevoerd, GGOR opgesteld in:.....

b) Omschrijving van het gebied:

- ☐ zand/ klei/ veen
- ☐ peilbeheerst/hellend
- ☐ oppervlak: < 5000 ha/ 5000-20.000 ha/20.000-100.000 ha/> 100.000 ha
- ☐ naam van het gebied, geografische regio:.....

c) Doel waarvoor het GGOR wordt/is opgesteld:

- ☐ verdrogingsvraagstukken
- ☐ wateroverlastproblematiek
- ☐ reconstructie, landinrichting (gebiedsgericht beleid)
- ☐ opstellen deelstroomgebiedsvisies
- ☐ implementatie kaderrichtlijn water
- ☐ anders, nl.:.....

d) Functiebereik: de GGOR is opgesteld voor:

- ☐ alleen natuur
- ☐ natuur & landbouw
- ☐ meerdere functies (landbouw, natuur, stedelijk gebied, etc.)

Is er sprake van een afgewogen GGOR?

- ☐ Nee
- ☐ Ja; geef kort aan hoe de functieafweging technisch-inhoudelijk tot stand is gekomen:

e) Toegepaste methodiek bij opstellen van GGOR:

- ☐ Waternood
- ☐ Andere methodiek, namelijk:.....

f) Schaalniveau van het kaartmateriaal:

- ☐ groter dan 1 : 15.000
- ☐ 1 15.000 tot en met 1: 30.000
- ☐ kleiner dan 1:30.000
- ☐ anders, namelijk:....

g) Tijdshorizont van het GGOR:

- ☐ Korter dan 2010
- ☐ Tot 2018
- ☐ Tot 2050
- ☐ Anders, namelijk:....

h) *Procesorganisatie: welke organisaties zijn betrokken in het proces?*

naam organisatie

bv. Provincie(s), waterschap(pen), gemeente(n),
maatschappelijke organisaties, adviseurs

rol/verantwoordelijkheden

bv. initiatiefnemer, regisseur, planopsteller, meedenker,
uitvoerder, klankbord, adviseur, vaststeller GGOR

.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

i) *Hoe wordt de opgestelde GGOR bestuurlijk-juridisch verankerd? (doorhalen wat niet van toepassing is)*

☐ in provinciaal waterhuishoudingsplan, als uitwerking/herziening

☐ in waterbeheersplan, als uitwerking/herziening

☐ geen formalisering, vormvrij

☐ anders,

namelijk: .....

j) *Rapporten en publicaties:*

.....

.....

.....

.....

Op te vragen bij: .....

Einde project formulier.

Bijlage 2: Lijst reacties

Provincie	Waterschap	Projectformulier
Groningen	Hunze en Aa's (dr)	X
	Noorderzijlvest (dr)	
Friesland	Lauwerswouden	X
	Waadkant	
	Marne-Middelsee	X
	Sevenwolden	X
	Fryslan	
	Blija Buitendijks	
Drenthe	Boarn en Klif	
	Hunze en Aa's (fr)	X ₂
	Noorderzijlvest (dr)	
	Reest en Wieden (o)	X
Overijssel	Velt en Vecht (o)	X
	Groot Salland	X
	Velt en Vecht (dr)	X ₂
	Reest en Wieden (dr)	X ₂
Gelderland	Regge en Dinkel	
	Rijn en IJssel	
	Veluwe	
	Vallei en Eem (u)	
Noord-Brabant	Rivierenland	
	De Dommel	X
	De Aa	X
	De Maaskant	
	Alm en Biesbosch	X
	Land van Nassau	
	Mark en Weerijds	X
	De Dongestroom	
Limburg	Het Scheldekwartier	
	West Brabant	
	Roer en Overmaas	X
	Zuiveringsschap Limburg	X
Zeeland	Peel en Maasvallei	
	Zeeuwse Eilanden	
Zuid-Holland	Zeeuws Vlaanderen	
	De Brielse Dijkkring	
	Schieland	
	De Groote Waard	
	Delfland	X
	Alblasserwaard en Vijfheerenlanden	
	Amstel, Gooi en Vecht (u, nh)	
	De Stichtse Rijnlanden (u)	X
	IJsselmonde	
	Hollandse Eilanden en Waarden	
	Goeree Overflakkee	
	Rijnland (nh)	
	De Oude Rijnstromen	
Noord-Holland	Wilck en Wiericke	
	Krimpenerwaard	
	Groot Haarlemmermeer	
	De Waterlanden	
	Hollands Kroon	X
	Het Lange Rond	
	West Friesland	
Flevoland	Groot Geestmerambacht	
	Rijnland (nh)	
	Uitwaterende Sluizen in Hollands Noorderkwartier	
	Zuiderzeeland	X
Utrecht	De Stichtse Rijnlanden (zh)	X ₂
	Amstel, Gooi en Vecht (nh)	
	Vallei en Eem (G)	

Legenda

	niet gereageerd
Rijnland	overkoepelend waterschap
De Stichtse Rijnlanden	waterschap ligt in meerdere provincies
X ₂	Ingevuld projectformulier maar voor tweede keer genoemd (i.v.m. overlap provincies)

**Bijlage 3:   Tabellen met uitkomsten vragen
                 Waterschappen**

1) Is het waterschap betrokken bij (een plan voor) het opstellen van GGOR in (delen van) het waterschap?

Antwoord	Naam	is niet waterschap betrokken bij (teen plan voor) niet opstellen van OOR in toelien van) niet waterschap		voorbereiding		uitvoering	
		nee	ja	nee	ja	nee	ja
	De Aa						
	Roer + Over-maas						
	De Stichtse Rijnlanden						
	Usselmonde	X					
	De Waadkant	X					
	Velt en Vecht					X	
	Groot Geester-ambacht			X			
	Reest + Wieden					X	
	Vallie en Eem			X			
	Het Lange Rond			X			
	Groot-Haerlemmermeer			X			
	Van Schie land	X					
	Hunze & Aa's					X	
	Van Delfland					X	
	De Groote Waard			X			
	De Britse Dijk-ring			X			
	Regge en Dinkel			X			
	Hollandse Eiland en Waarden			X			
	Amstel, Gool en Vecht			X			
	De Waterlanden			X			
	Noorderzijvest			X			
	Veluwe			X			
	Lauwerswouden					X	
	Rivierland			X			
	De Dommel			X			
	West-Friesland			X			
	Alm & Biesbosch			X			
	Groot Salland			X			
	Zuiderzeeland					X	
	Vijftheerenlanden	X					
	Zeeuwse Eilanden			X			
	Marne-Middelzee					X	
	Mark en Weerj's					X	
	De Maaskant			X			
	Hollands Kroon					X	
	Rijn en IJssel			X			
	Sevenwouden			X			
	Zs Limburg			X			
	Land van Nassau			X			
	Goeree Overflak			X			

2) Ten behoeve van welke vraagstukken zal het GGOR in het waterschap worden opgesteld?

Antwoord	Naam	De Aa	Roer + Overmaas	De Stichtse Rijnlanden	Usselmonde	De Waadkant	Velt en Vecht	Groot Geester-ambacht	Reest + Wieden	Vallie en Eem	Het Lange Rond	Groot-Haartemermeer	Van Schie land	Hunze & Aa's	Van Delfland	De Groote Waard	Britse Dijk-ring	Regge en Dinkel	Hollandse Eiland en Warden	Amstel, Gool en Vecht	De Waterlanden	Noorderzijvest	Veluwe	Lauwerswaden	Rivierland	De Dommel	West-Friesland	Alm & Biesbosch	Groot Salland	Zuiderzeeland	Alblasserwaard & Vijftheerenlanden	Zeeuwse Eilanden	Marne-Middelzee	Mark en Weerj's	De Maaskant	Hollands Kroon	Rijn en IJssel	Sevenwolden	Zs Limburg	Land van Nassau	Goeree Overflak		
Verdriagingsvraagstukken		X	X	X			X			X	X			X			X	X	X	X	X		X	X		X				X				X	X	X	X	X	X	X			
Wateroverlastproblematiek		X	X	X			X			X				X				X	X	X	X		X	X		X			X					X	X	X	X	X	X	X			
Reconstructie, landinrichting		X	X	X			X		X					X				X	X	X	X		X	X		X			X														
deeltroomgebiedsvizies		X	X	X					X					X				X	X	X	X																						
Implementatie KRW		X		X		X	X				X			X				X	X	X	X																						
andere, ...																																											

3) Welke knelpunten voorziet u in de toekomst voor het waterschap inzake het GGOR en welke heeft u al onder vonden? Geef korte toelichting (doorkien wat niet van begassing is)

Antwoord	Naam	De Aa	Roer en Over- maas	De Stijrlanden	Usselmonde	De Waadkant	Velt en Vecht	Geesterambacht	Reest + Wieden	Vallie en Eem	Het Lange Rond	Groot-Haarem- meer	Van Schie land	Hunze & Aa's	Van Delfland	De Groote Waard	Britse Dijk-ring	Regge en Dinkel	Hollandse Eiland en Waarden	Amstel, Gool en Vecht	De Wateranden	Noorderzijvest	Veluwe	Lauwerswaden	Rivierland	De Dommel	West Friesland	Alm & Biesbosch	Groot Salland	Zuiderzeeland	Alward & Sheere	Zeeuwse Eilanden	Marne-Middelzee	Mark en Weerij	De Maaskant	Hollands Kroon	Rijn en IJssel	Sevenwolden	Zs Limburg	Land van Nassau	Goeree Overflak			
Procesorganisatie		X	o							X															X																			
Instrumentarium										X																																		
Methodiek																																												
Capaciteit		X					X			X																																		
Best. draagvlak																																												
Kennisbasis																																												
andere, ...																																												

X = antwoord

o = antwoord ondervonden

v = antwoord voorzien

4) Welke termijn acht u haalbaar voor het vaststellen van het GGOR in het gehele beheersgebied van het waterschap?

Antwoord	Naam	2002	2002-2005	2005-2010	Anders,
	De Aa		X		
	Roer + Over-maas		X		
	De Stichtse Rijnlanden		X		
	IJsselmonde		X		
	De Waadkant		X		
	Velt en Vecht		X		
	Groot Geester-ambacht		X		
	Reest + Wieden				2030
	Vallei en Eem				>2010
	Het Lange Rond	X	X		
	Groot-Haarlemmermeer	X			
	Van Schieland				
	Hunze & Aa's		X		
	Van Delfland		X		
	De Groote Waard		X		
	De Brielse Dijk-ring		X		>2010
	Regge en Dinkel		X		
	Hollandse Eiland-en en Waarden		X		
	Amstel, Gooi en Vecht				2015
	De Waterlanden		X		
	Noorderzijlvest				2025
	Veluwe		X		
	Laurwerswalden		X		
	Rivierenland		X		
	De Dommel	X	X		
	West Friesland		X		
	Alm & Biesbosch		X		
	Groot Salland		X		
	Zuiderzeeland		X		
	Alwaard & 5heere	X			
	Zeeuwse Eilanden		X		
	Marne-Middelsee		X		
	Mark en Weerijds		X		
	De Maaskant			X	
	Hollands Kroon		X		
	Rijn en IJssel		X		
	Sevenwolden	X			
	Zs Limburg		X		
	Land van Nassau	X?			
	Goeree Overflakk		X		

5)

Antwoord		Neg	Ja
	Naam		
	De Aa	X	
	Roer en Overmaas	X	
	De Stichtse Rijnlanden	X	
	IJsselmonde	X	
	De Waadkant	X	
	Velt en Vecht	X	
	Groot Geesterambacht	X	
	Reest + Wieden	X	
	Vallei en Eem	X	
	Het Lange Rond	X	
	Groot-Haarlemmermeer	X	
	Van Schieiland	X	
	Hunze & Aa's	X	
	Van Delfland	X	
	De Groote Waard	X	
	De Brielse Dijk-ring	X	
	Regge en Dinkel	X	
	Hollandse Eiland-en en Waarden	X	
	Amstel, Gooi en Vecht	X	
	De Waterlanden	X	
	Noorderzijlvest	X	
	Veluwe	X	
	Lauwerswouden	X	
	Rivierenland	X	
	De Dommel	X	
	West Friesland	X	
	Alm & Biesbosch	X	
	Groot Salland	X	
	Zuiderzeeland	X	
	Alblasserwaard & Vijfheerenlanden	X	
	Zeeuwse Eilanden	X	
	Marne-Middelsee	X	
	Mark en Weerijds	X	
	De Maaskant	X	
	Hollands Kroon	X	
	Rijn en IJssel	X	
	Sevenwouden	X	
	Zs Limburg	X	
	Land van Nassau	X	
	Goeree Overflakk	X	

Vragen over instrumentarium

6) Is er bij het waterschap gebruik gemaakt van de methode 'Watermood'?

Antwoord	Nee	
	Ja, voor GGOOR	Ja, maar niet voor GGOOR
		Naam
	X	De Aa
	X	Roer en Overmaas
	X	De Stichtse Rijnlanden
	X	IJsselmonde
	X	De Waadkant
	X	Velt en Vecht
	X	Groot Geesterambacht
	X	Reest + Wieden
	X	Vallei en Eem
	X	Het Lange Rond
	X	Groot-Haarlemmermeer
	X	Van Schieland
	X	Hunze & Aa's
	X	Van Delfland
	X	De Grootte Waard
	X	De Brielse Dijk-ring
	X	Regge en Dinkel
	X	Hollandse Eiland-en en Waarden
	X	Amstel, Gooi en Vecht
	X	De Waterlanden
	X	Noorderzijlvest
	X	Veluwe
	X	Lauwerswaiden
	X	Rivierenland
	X	De Dommel
	X	West Friesland
	X	Alm & Biesbosch
	X	Groot Salland
	X	Zuiderzeeland
	X	Alblasserwaard & Vijfheerenlanden
	X	Zeeuwse Eilanden
	X	Marne-Middelsee
	X	Mark en Weerijds
	X	De Maaskant
	X	Hollands Kroon
	X	Rijn en IJssel
	X	Sevenwolden
	X	Zs Limburg
	X	Land van Nassau
	X	Goeree Overflakke

7) Bent u van plan het instrumentarium 'Waterlood' in de toekomst te gaan gebruiken voor het opstellen van het GGOR?

Antwoord	Nee		
	Ja	In toekomst	Onbekend
			Naam
			De Aa
			Roer en Overmaas
			De Stichtse Rijnlanden
			Usselmonde
			De Waadkant
			Velt en Vecht
			Groot Geesterambacht
			Reest + Wieden
			Vallei en Eem
			Het Lange Rond
			Groot-Haarlemmermeer
			Van Schieland
			Hunze & Aa's
			Van Delfland
			De Groote Waard
			De Brielse Dijk-ring
			Regge en Dinkel
			Hollandse Eiland-en en Waarden
			Amstel, Gooi en Vecht
			De Waterlanden
			Noorderzijlvest
			Veluwe
			Lauwerswouden
			Rivierenland
			De Dommel
			West Friesland
			Alm & Blesbosch
			Groot Salland
			Zuiderzeeland
			Alblasserwaard & Vijfheerenlanden
			Zeeuwse Eilanden
			Mame-Middelsee
			Mark en Weerijds
			De Maaskant
			Hollands Kroon
			Rijn en Ussel
			Sevenwouden
			Zs Limburg
			Land van Nassau
			Goeree Overflakk

g) Welk Gis-systeem gebruikt uw waterschap op dit moment?

[illegible]

Algemene vragen

9) Is er bij het waterschap behoefte aan een overzicht over de activiteiten die er in het kader van de GGOR in Nederland zijn opgestart?

[illegible]

10) Hoe zou u zo'n overzicht het liefst willen zien?

[illegible]

11) Is er behoefte aan een symposium over de ontwikkelingen rond GGOR?

	Antwoord	Is er behoefte aan een symposium over de ontwikkelingen rond GGO's?
Naam	X	Nee
De Aa		
Roer en Over- maas	X	
De Stichtse Rijnlanden	X	
IJsselmonde	X	
De Waadkant	X	
Velt en Vecht	X	
Groot Geester- ambacht	X	
Reest + Wieden	X	
Valliet en Eem	X	
Het Lange Rond	X	
Groot-Haarlem- mermeer	X	
Van Schieland	X	
Hunze & Aa's	X	
Van Delfland	X	
De Groote Waard	X	
De Britse Dijk- ring	X	
Regge en Dinkel	X	
Hollands Eiland en en Waarden	X	
Amsel, Gool en Vecht	X	
De Waterlanden	X	
Noorderzijfvest	X	
Veluwe	X	
Lauwerswouden	X	
Rivierland	X	
De Dommel	X	
West Friesland	X	
Alm & Biesbosch	X	
Groot Salland	X	
Zuidereeland	X	
Alblasseeiland & Vijfheerenlanden	X	
Zeeuwse Eilanden	X	
Marnie-Middelzee		
Mark en Weerfs	X	
De Maaskant	X	
Hollands Kroon	X	
Rijn en IJssel	X	
Sevenwouden	X	
Zs Limburg	X	
Land van Nassaou	X	
Goeree Overflakke	X	

12) Bent u bereid om uw informatie en ideeën rondom GGOR te delen met anderen (bijvoorbeeld door deze via de website van de Unie of het KTP-V & GGOR te ontsluiten)?

Antwoord	Naam	
	Ja	Nee
X	De Aa	
X	Roer en Overmaas	
X	De Stichtse Rijnlanden	
X	Usselmonde	
X	De Waadkant	
X	Velt en Vecht	
X	Groot Geesterambacht	
X	Reest + Wieden	
X	Vallei en Eem	
X	Het Lange Rond	
X	Groot-Haarlemmermeer	
X	Van Schieland	
X	Hunze & Aa's	
X	Van Delfland	
X	De Groote Waard	
X	De Brielse Dijk-ring	
X	Regge en Dinkel	
X	Hollandse Eiland-en en Waarden	
X	Amstel, Gooi en Vecht	
X	De Waterlanden	
X	Noorderzijlvest	
X	Veluwe	
X	Lauwerswouden	
X	Rivierenland	
X	De Dommel	
X	West Friesland	
X	Alm & Biesbosch	
X	Groot Salland	
X	Zuiderzeeland	
X	Alblasserwaard & Vijfheerenlanden	
X	Zeeuwse Eilanden	
X	Marne-Middelsee	
X	Mark en Weerijds	
X	De Maaskant	
X	Hollands Kroon	
X	Rijn en Ussel	
X	Sevenwouden	
X	Zs Limburg	
X	Land van Nassau	
X	Goeree Overflakke	

Vervolg van vraag 1
Ingevulde projectformulieren

Antwoord	Naam	
	Ja	Nee
X	De Aa	
X	Roer en Overmaas	
X	De Stichtse Rijnlanden	
X	Usselmonde	
X	De Waadkant	
X	Velt en Vecht	
X	Groot Geesterambacht	
X	Reest + Wieden	
X	Vallei en Eem	
X	Het Lange Rond	
X	Groot-Haarlemmermeer	
X	Van Schieland	
X	Hunze & Aa's	
X	Van Delfland	
X	De Groote Waard	
X	De Brielse Dijk-ring	
X	Regge en Dinkel	
X	Hollandse Eiland-en en Waarden	
X	Amstel, Gooi en Vecht	
X	De Waterlanden	
X	Noorderzijlvest	
X	Veluwe	
X	Lauwerswouden	
X	Rivierenland	
X	De Dommel	
X	West Friesland	
X	Alm & Biesbosch	
X	Groot Salland	
X	Zuiderzeeland	
X	Alblasserwaard & Vijfheerenlanden	
X	Zeeuwse Eilanden	
X	Marne-Middelsee	
X	Mark en Weerijds	
X	De Maaskant	
X	Hollands Kroon	
X	Rijn en Ussel	
X	Sevenwouden	
X	Zs Limburg	
X	Land van Nassau	
X	Goeree Overflakke	

Bijlage 4: Tabellen met uitkomsten vragen Provincies

1. Is de Provincie betrokken bij (een plan voor) het opstellen van GGOR in (delen van) de provincie?

Antwoord	Naam	Groningen	Friesland	Drenthe	Overijssel	Gelderland	Noord-Brabant	Limburg	Zeeland	Zuid-Holland	Noord-Holland	Flevoland	Utrecht
Nee						X							
Voorbereiding		X							X	X	X		
Uitvoering			X	X	X		X	X				X	X

2. Ten behoeve van welke vraagstukken zal het GGOR in de Provincie worden opgesteld?

Antwoord	Naam	Groningen	Friesland	Drenthe	Overijssel	Gelderland	Noord-Brabant	Limburg	Zeeland	Zuid-Holland	Noord-Holland	Flevoland	Utrecht
Verdrogingsvraagstukken			X	X	X		X	X	X	X	X	X	X
Wateroverlastproblematiek					X		X	X	X	X	X	X	
Reconstructie, landinrichting			X	X	X		X	X	X	X	X	X	X
deelstroomgebiedsvisies				X			X	X		X	X		
Implementatie KRW							X	X		X	X		
Andere		X	X			X		X			X	X	X

3. Welke knelpunten voorziet u in de toekomst voor de Provincie inzake het GGOR en welke heeft u al onder vonden? Geef korte toelichting. (doorhalen wat niet van toepassing is)

Antwoord	Naam	Groningen	Friesland	Drenthe	Overijssel	Gelderland	Noord-Brabant	Limburg	Zeeland	Zuid-Holland	Noord-Holland	Flevoland	Utrecht
Procesorganisatie		X(v)	X(o)		X			X(o)		X	X(o)	X(v)	
Instrumentarium		X(o)			X		X	X(o)	X		X(v)	X(o)	
Methodiek		X(o)		X(v)	X			X(o)			X(v)	X(o)	
Capaciteit			X	X			X	X(o)	X		X(v)	X(v)	X(o)
Best. draagvlak		X(o)	X				X	X(o)		X	X(v)	X(v)	
Kennisbasis		X(o)				X		X(o)		X	X(o)	X(o)	
Andere			X	X		X		X(o)					

X = aangekruisd

X(o) = ondervonden

X(v) = voorzien

4. Welke termijn acht u haalbaar voor het vaststellen van het GGOR in het gehele beheersgebied van de Provincie?

Antwoord	Naam	Groningen	Friesland	Drenthe	Overijssel	Gelderland	Noord-Brabant	Limburg	Zeeland	Zuid-Holland	Noord-Holland	Flevoland	Utrecht
2002								X					
2002-2005							X		X	X			
2005-2010				X	X								
Groeimodel		X	X		X						X	X	X
Anders,						X							

5. Hoe wordt de (toekomstige) GGOR bestuurlijk-juridisch verankerd?

Antwoord	Naam	Groningen	Friesland	Drenthe	Overijssel	Gelderland	Noord-Brabant	Limburg	Zeeland	Zuid-Holland	Noord-Holland	Flevoland	Utrecht
In provinciaal waterhuishoudingsplan									X				
In waterbeheersplan			X	X		X			X		X	X	
Geen formalisering													
Anders		X			X	X	X	X		X?			X?

6. Zijn er in uw Provincie publicaties en rapporten verschenen over GGOR gerelateerde activiteiten of over de Waternood benadering, anders dan door u vermeld op het projectformulier?

Antwoord	Naam	Groningen	Friesland	Drenthe	Overijssel	Gelderland	Noord-Brabant	Limburg	Zeeland	Zuid-Holland	Noord-Holland	Flevoland	Utrecht
Nee			X	X			X			X	X	X	
Ja		X ¹			X ²	X		X	X				X ³

¹ Gewenst Grondwaterregime Groningen (sept '99). Werkgroep Gewenst Grondwaterregime Groningen. Op te vragen bij H.G. Schuurman

² Gewenst Grond- en oppervlaktewaterregime. Situatie voor bos- en natuurgebieden. Projectgroep GGOR en Classificatie. Op te vragen bij Waterschap Reest en Wieden

³ Concept-Projectplan GGOR mei 2002 en Concept werkdocument (in ontwikkeling). Beide op te vragen bij G. A. den Hartogh.

Vragen over instrumentarium

7. Is er bij de Provincie gebruik gemaakt van de methode 'Waterlood'?

Antwoord	Naam	Groningen	Friesland	Drenthe	Overijssel	Gelderland	Noord-Brabant	Limburg	Zeeland	Zuid-Holland	Noord-Holland	Flevoland	Utrecht
Nee						?		X	X	X			
Ja, voor GGOR			X			?						X	
Ja, maar niet voor GGOR						?	X						
In de Toekomst		X		X	X	?					X	X	X

Algemene vragen

8. Is er bij de Provincie behoefte aan een overzicht over de activiteiten die er in het kader van het GGOR in Nederland zijn opgestart?

Antwoord	Naam	Groningen	Friesland	Drenthe	Overijssel	Gelderland	Noord-Brabant	Limburg	Zeeland	Zuid-Holland	Noord-Holland	Flevoland	Utrecht
Nee								X					
Ja		X	X	X	X	X	X		X	X	X		X
Onbekend												X	

9. Hoe zou u zo'n overzicht het liefst willen zien?

Antwoord	Naam	Groningen	Friesland	Drenthe	Overijssel	Gelderland	Noord-Brabant	Limburg	Zeeland	Zuid-Holland	Noord-Holland	Flevoland	Utrecht
Internet		X	X	X	X		X		X	X	X	X	X
Bibliotheek										X			
Informatienummer													X
Anders						X		X					

10. Is er behoefte aan een symposium over de ontwikkelingen rond GGOR?

Antwoord	Naam	Groningen	Friesland	Drenthe	Overijssel	Gelderland	Noord-Brabant	Limburg	Zeeland	Zuid-Holland	Noord-Holland	Flevoland	Utrecht
Nee				X	X	X			X		X		
Ja		X	X				X	X		X		X	X

11. Bent u bereid om uw informatie en ideeën rondom GGOR te delen met anderen (bijvoorbeeld door deze via de website van de IPO of de KTP-V & GGOR te ontsluiten)?

Antwoord	Naam	Groningen	Friesland	Drenthe	Overijssel	Gelderland	Noord-Brabant	Limburg	Zeeland	Zuid-Holland	Noord-Holland	Flevoland	Utrecht
Nee						X							
Ja		X	X	X	X		X	X	X	X	X	X	X

Vervolg van vraag 1

Inge vulde projectformulieren

Antwoord	Naam	Groningen	Friesland	Drenthe	Overijssel	Gelderland	Noord-Brabant	Limburg	Zeeland	Zuid-Holland	Noord-Holland	Flevoland	Utrecht
Nee		X				X				X	X		
Ja			X	X	X		X	X	X			X	X

Bijlage 5: Tabellen met uitkomsten projectformulieren

Antwoord	Naam	Overijssel	Friesland	Noord-Brabant	Drenthe	Zeeland	Limburg	Utrecht	Flevoland 1	Flevoland 2
GGOR opgesteld		2003	?	2003	2003	?	2001-2002	?	2000	2002/3
Gebiedsinformatie										
zand/klei/veen		z/v	z/k/v	z/k/v	?	z/k/v	z/k/v	z/k/v	z/k	z/k
hellend/peilbeheerst		hellend	peilbeheerst	beide	?	peilbeheerst	hellend	beide	peilbeheerst	peilbeheerst
oppervlakte (ha)		<5.000	5.000-20.000	>100.000	?	<5.000	>100.000	<5.000	5.000-20.000	?
Vraagstukken										
Verdroging		X	X	X	X	X	X	X	X	X
Reconstructie		X	X	X	X	X	X	X		X
SGV/Wb21			X	X	X		X			
KRW			X	X						
Wateroverlast		X	X	X		X	X			
Anders			mv daling						verkenning	
Methodiek										
Functie		multi	landbouw & natuur	multi	multi	natuur & landbouw	multi	multi	natuur & landbouw	natuur & landbouw
Afgewogen		ja	nee	nee	ja	ja	ja	ja	nee	nee
Methodiek		zelf	Wnood	Brabant	Wnood	zelf	zelf	Wnood	Wnood	Wnood
Schaalniveau (1: xx)		15.000-30.000	15.000-30.000	50.000	<30.000	10.000-25.000	15.000-30.000	?	75.000	meerdere
Tijdschizont		2018	2030	2018	?	doorlopend	2025	?	2050	?
Betrokken partijen										
Waterschap(pen)		initiatief	x	uitvoerder	uitvoerder	meedenker	trekker	initiatief	initiatief	initiatief
Andere Provincies		meedenker			initiatief					
DLG			x		meedenker	uitvoerder		adviseur		
LTO		meedenker	x	klankbord			adviseur	klankbord	klankbord	klankbord
Natuurbeheerders		meedenker	x	klankbord		klankbord		klankbord	klankbord	klankbord
Gemeente		meedenker					uitvoerder	toetser		
Adviesbureaus		meedenker								
Andere		agrariers		WLB	WLB					
Overig										
Bestuurl. juridi. verank		vormvrij	?	reconstructie	WBP	peilbesluit	POP	?	vormvrij	?
Rapportage		nee	ja	ja	ja			ja	ja	
Naam		Wierdense Veld	Midden Fryslan (natuurgebied Alde Feanen en omgeving)	Gehele provincie Noord-Brabant	Noord-Nederland (i.s.m. provincie Groningen en Overijssel)	Verschuivende natuur-ontwikkelingsplannen in de Provincie	Gehele Limburg	Langbroekerwetering (regio Kromme Rijkgebied)	Knaardijkgebied	Oostand Noordoost-polder & Randmeer Oostelijk Flevoland

---

**Bijlage 6:   Lijst met publicaties en
contactpersonen**

Contactpersonen GGOR bij waterschappen

Waterschap	Contactpersoon	Functie
De Aa	J. Willemse	Hydroloog
Alblasserwaard & Vijfheerenlanden	C. Josten	Beleidsmedewerker Integraal Waterbeheer
Alm & Biesbosch	H. Ketelaar	Medewerker Waterbeheer & Hydrologie
Amstel, Gooi en Vecht (DWR)	J. Ellen	Medewerker Landelijk Gebied
De Brielse Dijkkring	A. de Klerk	Beleidsmedewerker Planvorming
De Dommel	A. van de Looy	Senior Hydroloog
De Groote Waard	A. van Asperen	Beleidsmedewerker
De Maaskant	H. Stam	Senior Projectleider Hydrologie
De Stichtse Rijnlanden	J. Heijkers	Hydroloog
De Waadkant	J. Jansen	Beleidsmedewerker Hydrologie
De Waterlanden	H. van der Eijnden	Beleidsmedewerker
Goeree-Overflakkee	R. Leijdekker	Medewerker Planvorming & Ondersteuning
Groot Salland	G. Groenewold	Hoofd Afdeling Hydrologie & Ruimtelijke Ordening
Groot-Geestmerambacht	M. van der Werff	Medewerker Plannen
Groot-Haarlemmermeer	E. Oomen	Beleidsmedewerker Integraal Waterbeheer
Het Lange Rond	C. Otte	Medewerker Integraal Waterbeheer
Hollandse Kroon	J. Steenis	Senior Beleidsmedewerker
Hunze & Aa's	H. van Norel	Hydroloog
IJsselmonde	A. Vermeulen	Coördinator Planvorming
Land van Nassau	W. de Vries	Medewerker Integraal Waterbeheer
Lauwerswouden	M. Bootsma	Beleidsmedewerker Hydrologie
Mark en Weerij	M. Mulders	Medewerker Planvorming Hydrologie
Marne-Middelzee	D. Krol	Beleidsmedewerker Hydrologie
Noorderzijlvest	B.J. Pol	Ecohydrologisch Medewerker Peilbesluiten
Reest en Wieden	P. Roozenbeek	Medewerker Planvorming & Ruimtelijke Ordening
Regge en Dinkel	Monincie	Beleidsmedewerker
Rijn en IJssel	T. Rosmalen	Beleidsmedewerker Kaderstelling & Beleid
Rivierenland	G. Soppe	Hoofd Integraal Waterbeheer
Roer en Overmaas	I. Heijens	Hydroloog
Sevenwouden	Jan van der Velde	Sr Beleidsmedewerker Onderzoek en Plannen
Vallei en Eem	A. Bolman	Medewerker Waterhuishouding
Van Delfland	E. Glindemans	Beleidsmedewerker
Van Schieland	S. van der Togt	Beleidsmedewerker
Velt en Vecht	P. Filius	Specialist Waterbeheersing
Veluwe	M. v.d. Boogaard	Beleidsmedewerker
West Friesland	J. Strijker	Hoofd Afdeling Waterbeheer
Zeeuwse Eilanden	L. Veening	Medewerker Planvorming Waterhuishouding
Zuiderzeeland	M. Wagenaar	Beleidsmedewerker Water
Zuiveringschap Hollandse Eilanden en Waarden	H. Boegen	Hydrobioloog
Zuiveringsschap Limburg	M. Hofman	Medewerker Oppervlaktewater

Contactpersonen GGOR bij de provincies

Provincie	Naam	Functie
Drenthe	dhr. R. van Veen	Beleidsmedewerker Waterhuishouding
Flevoland	dhr. R. Bolmer	Beleidsmedewerker Waterhuishouding
Friesland	T. Steenbruggen	Beleidsmedewerker
Gelderland	dhr. R.A. de Groot	Beleidsmedewerker
Groningen	H.G. Schuurman	Beleidsmedewerker Waterhuishouding
Limburg	mevr. C. van Tijen	Beleidsmedewerker Verdroging
Noord-Brabant	dhr. G. Zimmerman	Afd. Grondwater
Noord-Holland	mevr. A. Houdijk	Beleidsmedewerker Water & Groen
Overijssel	drs. C.J.M. Ooms	Medewerker Hydrologie
Utrecht	dhr. G.A. den Hartogh	Beleidsmedewerker
Zeeland	dhr. J. de Maat	Beleidsmedewerker Water & Bodem
Zuid-Holland	mevr.B. Bos	Beleidsmedewerker Integraal Waterbeheer

Publicaties (Informatie publicatie bij contactpersoon, indien anders staat aangegeven)

Groningen

Provincie

- 'Gewenst grondwaterregime Groningen' (september 1999), Werkgroep GGOR

Friesland

Provincie

- 'Vorstudie gewenst grond- en oppervlaktewaterregime Fryslân, Royal Haskoning 2002

Waterschap Sevenwolden

- 'Pilotproject GGOR waterschap Sevenwolden', Royal Haskoning op te vragen bij: Royal Haskoning, Groningen

Drenthe

Provincie

- 'Definitiestudie OGR Landbouw', Alterra (juni 2002)
- 'Definitiestudie OGR: deelrapport Ecologie', Alterra (mei 2002)

Waterschap Hunze en Aa's:

- 'Handleiding Methodiek Peilbesluiten', A. Siebring, H. Jager, G. de Vries, H. van Norel
- 'Inrichtingsplan EHS Westerwolde', DLG Groningen

Waterschap Noorderzijlvest

- 'Waternood in kleigebieden (initiële fase onderzoeksvoorstel)', G.J. Leene

Overijssel

Waterschap Reest en Wieden

- 'GGOR, situatie voor bos- en natuurgebieden'. Projectgroep GGOS en Classificatie (1999)

Gelderland

Provincie

- 'Plan van Aanpak GGOR provincie Gelderland' (augustus 2000) op te vragen bij: H.J. Reit

Noord-Brabant

Provincie

- 'Gewenste Grondwatersituatie Noord-Brabant. Deelrapport 1, Methode-ontwikkeling voor het bepalen van de optimale grondwatersituatie voor de sector natuur', Ek, R. van, Klijn, F., Runhaar, H., Stuurman, R., Tamis, W. & reckman, J., september 1997, CML. RIZA rapport nr. 98.027
- 'Gewenste Grondwatersituatie Noord-Brabant. Deelrapport 2, Methodeontwikkeling voor het bepalen van de optimale grondwatersituatie voor de sectoren landbouw, multi-functioneel bos en bebouwing', Keulen, M. van, Arnold, G.E. & Boersma, W., september 1997, RIZA. nr. 98.028
- 'Gewenste Grondwatersituatie Noord-Brabant. Samenvattend Hoofdrapport, Methode-ontwikkeling voor het bepalen van de gewenste grondwatersituatie voor de provincie Noord-Brabant', Arnold, G.E., Kroon, T. & Ek, R. van september 1998, CML, RIZA rapport nr. 98.050
- 'Gewenste Grondwatersituatie Noord-Brabant, Deelrapport 3, Methode ontwikkeling voor een modelmatige studie ter bepaling van de gewenste grondwatersituatie', Kroon, T., Hoogeveen, J. & Bos, H., oktober 1998, RIZA. Rapport nr. 98.049
- 'Gewenste Grondwatersituatie Noord-Brabant. De sectorale wensbeelden. Toepassing van de methode "gewenste grondwatersituatie Noord-Brabant" voor het bepalen van de optimale grondwaterstanden voor de sectoren natuur, landbouw, multi-functioneel bos

en bebouwing in de provincie Noord-Brabant', Peereboom, I., Arnold, G.E., Ek, R. van, Stuurman, R.J. & Reckman, J., augustus 2000, NITG-TNO. ISBN 9036953359
op te vragen bij: M. van Gerven

Waterschap Mark en Weerij

- 'Pilot functieafweging waternood m.b.t. natuur voor gebied Strijbeekse Heide', TNO, P. de Louw
- 'Pilot Molelij Waterbeheersing'

Limburg

Provincie

- Diverse Stroomgebiedsvisies Provincie Limburg
- op te vragen bij: F. Verweij

Waterschap Roer en Overmaas

- 'Stroomgebiedsvisie Roer en Overmaas: Nielderbeek'
- 'Stroomgebiedsvisies Vlootbeek en Middelsgraf'
- 'Concept Stroomgebiedsvisie "Geul en Jeker" en "Geleenbeek, Rode Beek, Worm"

Zuid-Holland

Waterschap De Groote Waard

- 'Nota ' Reactie op grondwater als leidraad voor het oppervlaktewater'

Hoogheemraadschap van Delfland

- 'Grondwateroverlast in het stedelijk gebied KPMG' (2001) (zie ook www.wassenaar.nl)

Noord-Holland

Waterschap Hollandse Kroon

- 'Brochure "Ruimte voor landbouw en water op Texel, project 'Donatus'"'
- 'Brochure "Ruimte voor landbouw en water op Texel, project 'Boer en Water'"'
- 'Brochure waterschap Hollands Kroon "Waterplan Texel"'
- 'Neerslaglenzen en verzilting in Landbouwgebieden', M.J.M. Kuijper, VU & Grontmij

Waterschap West Friesland

- 'Flexibel peilbeheer (functies als leidraad)', afstudeeropdracht R. van Lier 1999

Flevoland

Provincie

- 'Studie naar het gewenste grond- en oppervlaktewaterregime voor Flevoland, pilot-gebied Knardijkgebied', afstudeeronderzoek T.U. Delft, A. van den Berg 2000
- Op te vragen bij afdeling MPV

Waterschap Zuiderzeeland

- 'Methodiek voor het vaststellen van het gewenste grond- en oppervlaktewaterregime', artikel H₂O nr. 4 2001, R. van Wolfswinkel, K. sloots, T.Tiebosch, .E. van den Berg

Utrecht

Provincie

- 'Concept projectplan GGOR', mei 2002
- 'Concept werkdocument' (2002)

Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden

- 'Plan van Aanpak Waterbeheer Langbroekerwetering'

